

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ

KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ

Ankara, 2013

-
- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
 - Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
 - **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ	3
1.1. Kaynaştırma Eğitimi	3
1.1.1. Kaynaştırmanın Tanımı	4
1.1.2. Kaynaştırmanın Amaçları-İlkeleri ve Uygulama Ölçütleri	4
1.1.3. Kaynaştırma Türleri	6
1.1.4. Kaynaştırma Eğitimine Alınacak Çocuklar	7
1.2. Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Hazırlık Çalışmaları	11
1.2.1. Kaynaştırma Eğitiminde Görev Alacak Öğretmenin Hazırlanması	11
1.2.2. Özel Gereksinimli Çocuğun Hazırlanması	12
1.2.3. Normal Gelişim Gösteren Çocukların Hazırlanması	12
1.2.4. Eğitim Ortamlarının Hazırlanması	12
1.2.5. Okul Yönetiminin Hazırlanması	15
1.2.6. Eğitim Programlarının Hazırlanması	15
1.2.7. Ailelerin Hazırlanması	16
1.3. Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Eğitim Programları	16
1.3.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP)	16
1.3.2. BEP'in Hazırlanması	17
1.3.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi	17
1.3.4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarında Uzun ve Kısa Dönemli Amaçların Yazımı	18
1.4. Kaynaştırma Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler	22
1.5. Değerlendirme	27
1.6. Kaynaştırma Eğitiminde Görev Alacak Personel ve Eğitimleri	30
1.6.1. Farklılığı Olan Çocuklarla Olumlu İlişkiler Kurabilmenin Yolları	30
1.7. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları	31
1.8. Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Etkinlikler	32
UYGULAMA FAALİYETİ	34
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	36
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	37
2. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİ PLANLAMAK	37
2.1. Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Eğitim Kurumları	37
2.1.1. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM)	37
2.1.2. Özel Eğitim Okulları	38
2.1.3. Kaynaştırma Eğitimi Veren Kurumlar (Özel ve Resmi Kurumlar)	39
2.1.4. Özel Eğitim Merkezleri	40
2.1.5. Üniversite Kurumları	40
2.1.6. Özel ve Gönüllü Kuruluşlar	41
2.2. Özel Gereksinimlilere Yönelik İş Alanları	42
2.2.1. Bedensel Engelliler için Çalışma Alanları	44
2.2.2. İşitme Engelliler için Çalışma Alanları	45
2.2.3. Zihinsel Engelliler için Çalışma Alanları	45
2.2.4. Görme Engelliler için Çalışma Alanları	45
2.3. Kaynaştırma Eğitimi Planlamak/Uygulamak	46

UYGULAMA FAALİYETİ	52
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	54
MODÜL DEĞERLENDİRME	55
CEVAP ANAHTARI.....	58
KAYNAKÇA	61

AÇIKLAMALAR

ALAN	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
DAL/MESLEK	Erken Çocuklukta Öğretmen Yardımcılığı- Özel Eğitimde Öğretmen Yardımcılığı
MODÜLÜN ADI	Kaynaştırma Eğitimi
MODÜLÜN TANIMI	Kaynaştırma eğitimi hakkında bilgi içeren öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu yoktur.
YETERLİK	Kaynaştırma eğitimini kavramak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam sağlandığında kaynaştırma eğitimi kavrayabileceksiniz. Amaçlar 1. Uygun ortam sağlandığında kaynaştırma eğitimi tanıyabileceksiniz. 2. Uygun ortam sağlandığında kaynaştırma eğitimi planlayıp uygulayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf, atölye, kütüphane, çeşitli özel eğitim kurumları, rehberlik araştırma merkezleri Donanım: Kaynak kitaplar, bilgisayar, projeksiyon, fotoğraflar, afiş, broşür, dergiler, uyarıcı pano, duyuru panosu, uyarıcı resimler, teyp, konuya yönelik bilgi CD'leri, VCD, tahta, kalem
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen, modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Bazı engellerinden dolayı normal bireylerden farklılıklar gösteren bireylerin eğitimleri, hem o bireylerin potansiyellerini en üst düzeyde gerçekleştirebilmeleri hem de toplum düzeni ve uyumu açısından önemlidir. Son yıllarda özel gereksinim gösteren bireylerin eğitim ihtiyaçlarının, onları normal gelişim gösteren yaşlılarından ayırmadan normal eğitim ortamlarında karşılanması, geniş uygulama alanı bulmuştur. Kaynaştırma adı verilen bu uygulama, çoğunlukla özel gereksinimli öğrencilerin normal sınıflara yerleştirilmesiyle başlayıp biten bir süreç olarak anlaşılmaktadır. Oysaki kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencinin normal sınıfa yerleştirilmesinin yanı sıra çeşitli düzenlemeleri ve hazırlıkları gerektiren önemli ve teknik bir uygulamadır.

Oldukça geniş bir hizmet alanı olarak ortaya çıkan “Kaynaştırma Eğitimi”, özel gereksinimli bireylerin toplum içinde kendi ayakları üzerinde durabilmelerini destekleyen, ve toplumdaki soyutlanmasını engellemeye yönelik bir eğitimidir. Etkili bir öğretmen yardımcısı, özel gereksinimli insanların ihtiyaçlarını ve topluma uyumlarını, toplumun değerleri doğrultusunda ve en iyi şekilde karşılamalıdır.

Bu modülle kaynaştırma uygulamalarının gerekçesi ve başarılı bir kaynaştırma uygulamasının koşulları hakkında bilgi edinecek ve farklı engellere sahip bireyler için kaynaştırma eğitimi planlayabileceksiniz. Ayrıca bu modülden edineceğiniz bilgileri çevrenizdeki insanlarla paylaştığınızda toplum bilincine katkı sağlamış olacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında kaynaştırma eğitimini tanıyabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde erken çocukluk eğitimi veren kurumlarda ve ilköğretim okullarında araştırma yaparak kaynaştırma eğitimi veren kurumları belirleyiniz.
- Bu kurumlarda kaynaştırma eğitimi veren öğretmenlerle görüşerek kaynaştırma eğitimi hakkındaki görüşlerini ve karşılaştıkları problemleri öğreniniz.
- Edindiğiniz bilgilerle bir dosya hazırlayınız.
- Araştırma sonuçlarınızı sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

1. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ

1.1. Kaynaştırma Eğitimi

Özel gereksinimli bireylerin hangi ortamlarda eğitim almaları gerektiği konusunda değişimler özel eğitim alanında ortaya çıkan değişikliklere paralellik olarak farklı uygulamalar ele alınmıştır. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimleri, yıllarca yatılı ve gündüzlü özel eğitim kurumlarında yürütüldü. Ancak zaman içerisinde, bu çocukların normal hayata adapte olma problemleri yaşadıkları konusunda bazı fikirler gündeme geldi. Bu fikirler ise özel eğitime ihtiyacı olan çocukların normal yaşlılarından ayrılarak özel eğitim ortamlarına yerleştirilmesinin sorgulanmasına neden oldu. Bu sorgulamanın temelinde bazı varsayımlar bulunmaktadır. Bu varsayımların belli başlıcaları ise şunlardır:

Özel gereksinimli bireyleri yaşlılarından ayırmak insan haklarına aykırıdır. Genel eğitimle özel eğitim arasındaki fark sanıldığı kadar büyük değildir; etkili öğretim yöntemlerinin birçoğu tüm öğrencilerde işe yaramaktadır. Bazı özel gereksinimli çocukların eğitim ihtiyaçları, özel eğitim ortamına kıyasla normal eğitim ortamında daha iyi karşılanabilmektedir.

Özel gereksinimli çocuklar eğitimlerini, onların ihtiyaçlarına göre hazırlanmış özel ortamlarda ve bu konuda yeterli bilgi ve beceriye sahip özel eğitimcilerden almaktadır. Yaşadıkları çevrede, gerçek hayatta her şey onlara bu kadar mükemmel sunulabilecek mi? Normal yaşlılarından neredeyse izole edilmiş bir şekilde eğitilmeleri onların normal toplum yaşamına uyum sağlamalarını zorlaştırmaktadır.

Bütün bu ve buna benzer varsayımlardan hareketle başta Kuzey Avrupa ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere, birçok ülkede “Özel Gereksinimli Çocukların Normal Eğitim Ortamında Eğitilmesi” uygulaması yaygınlaşmaya başlamıştır.

Ülkemizde 1985 yılında uygulanmaya başlanan kaynaştırma çalışmalarına bakıldığında yasal düzenlemelerin yeterliliğine karşın, kurumlarda programı yürütecek öğretmenlerin nitelik ve nicelik olarak sınırlılığı ve destek hizmetlerinin olmayışı dikkati çekmektedir.

1.1.1. Kaynaştırmanın Tanımı

Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulan 31.05.2006 tarihli 26184 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde yer alan tanıma göre kaynaştırma; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır. Diğer bir deyişle özel eğitim gerektiren çocukların, normal gelişim gösteren yaşlılarıyla, normal sınıflarda eğitim ve öğretime özel bir şekilde dâhil edilmesidir.

1.1.2. Kaynaştırmanın Amaçları–İlkeleri ve Uygulama Ölçütleri

Kaynaştırmanın amacı, özel eğitime ihtiyacı olan bireyi normal hale getirmek değildir. **Kaynaştırmanın amacı** özel eğitime ihtiyacı olan çocukların;

- Kendi gerçeğini benimsemesini sağlamak,
- Onun ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlamak ve toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmak,
- Okul düzenini ve okuldaki uygun davranış biçimlerini tanımalarını sağlamaktır.

Resim 1.1: Kaynaştırma öğrencisi normal gelişim gösteren çocuklarla birlikte etkinliklere katılmalıdır.

- Normal gelişim gösteren diğer çocuklarla nasıl iletişim kurabileceklerini öğrenmeleri ve yaşitlarına uyum sağlayabilmelerini gerçekleştirmek,
- Normal gelişim gösteren çocukların özel gereksinimli yaşitlarına karşı daha olumlu tutumlar geliştirmelerine yardım etmek,
- Anne-babaların, diğer çocuklar içinde çocuklarının başarılı yönlerini görmelerine, onun sınırlı yeteneklerini daha gerçekçi olarak değerlendirmelerine ve buna göre tavır takınmalarına yardımcı olmaktır.

Kaynaştırma, bir program dâhilinde verilen bir özel eğitim uygulamasıdır.

Kaynaştırma eğitiminin bazı ölçütlere göre uygulanması gerekmektedir. Bu ölçütlere uyulması kaynaştırma eğitiminin amacına ulaşmasına yardımcı olacaktır. MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 23. maddesine göre kaynaştırma yoluyla eğitim uygulama ölçütleri şu şekilde özetlenebilir:

- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitimlerini öncelikle yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı kurumda sürdürmeleri sağlanır.
- Eğitim hizmetleri, bireylerin eğitim performansına ve öncelikli ihtiyaçlarına göre planlanır.
- Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler, yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görmeleri hâlinde kayıtlı buldukları okulda uygulanan öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak eğitim performansı ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP hazırlanır.
- Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulaması yapılan okul ve kurumlarda BEP geliştirme birimi oluşturulur.
- Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları yapılan okul ve kurumlarda öğrencinin yetersizliğine uygun fiziksel, sosyal, psikolojik ortam düzenlemeleri yapılır. Bu okul ve kurumlarda öğrenciye verilen eğitim hizmetlerinin etkin bir biçimde yürütülebilmesi amacıyla özel araç gereç ile eğitim materyalleri sağlanır ve destek eğitim odası açılır.
- Kaynaştırma uygulamaları yapılan okul ve kurumlardaki personel, diğer öğrenciler ve onların aileleri özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin özellikleri hakkında okul idaresince yapılan planlama doğrultusunda RAM, BEP geliştirme birimindeki ilgili kişilerce bilgilendirilir.
- Okul ve kurumlarda, kaynaştırma yoluyla eğitim alacak bireylerin bir sınıfa en fazla iki birey olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır.
- Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin yetersizlik türü, eğitim performansı ve ihtiyacına göre araç gereç, eğitim materyalleri, öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirmede gerekli tedbirler alınarak düzenlemeler yapılır.

Sucuoğlu ve Kargın (2006) kaynaştırmanın özel gereksinimli çocuğun sınıfa yerleştirilmesinden daha geniş bir anlamı içerdiğini belirtmekte ve bu yüzden başarılı kaynaştırma açısından uyulması gereken bazı ilkeleri şu şekilde sıralamaktadırlar:

- Başta okul müdürü olmak üzere tüm okul çalışanları özel gereksinimli çocuklara karşı kabul edici ve destekleyici tutum sergilemelidir.
- Sınıf ğretmeninin tutumu ve davranışları kaynaştırma için önemli bir husustur.
- Kaynaştırma öğrencisinin alınacağı sınıf, tüm öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak biçimde düzenlenmelidir.
- Genel eğitim sınıflarında tüm öğrenciler birbirleriyle oynama, öğrenme, eğitim ve sosyal etkinliklere katılma imknına sahip olmalıdır.
- Kaynaştırma öğrencisinin yerleştirildiği sınıftaki normal gelişim gösteren öğrencilerin özel gereksinimli ğrenci hakkında bilgi sahibi olması sağlanmalıdır.
- Özel gereksinimli öğrenciye ve öğretmenine destekleyici özel eğitim hizmetleri sağlanmalıdır.
- Sınıftaki tüm ğrenci velileriyle iş birliği sağlanmalıdır.

Bu bağlamda kaynaştırma uygulamalarının başarısı açısından özel gereksinim gruplarının özelliklerinin bilinmesi ve tüm kaynaştırmaya dâhil olan bileşenlerin uygun hazırlıklarının yapılması önem taşımaktadır.

1.1.3. Kaynaştırma Türleri

1.1.3.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma

Özel gereksinim gerektiren bireylerin akranları ile birlikte okul öncesi, ilköğretim, orta ğretim ve yaygın eğitim kurumlarında aynı sınıfta eğitim görmesi ve sosyal açıdan bütünleştirilmesi için özel eğitim destek hizmetleri, özel araç gereç ve eğitim materyalleri sağlanarak yapılan tam zamanlı eğitimidir. Eğitim programı bireyselleştirilerek uygulanır ve gerekli fiziksel düzenlemeler yapılır. Özel gereksinimli çocuğun kaydı normal eğitim veren okulda yer alır, özel eğitim gerektiren öğrenciler her sınıfa eşit olarak dağıtılır.

MEB zel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre;

“Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden bireylerin bulunduğu sınıflarda, sınıf mevcutları; okul öncesi eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 10, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 20 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 25, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir.”

Resim 1.2: Özel eğitim gerektiren öğrenciler her sınıfa eşit olarak dağıtılır.

1.1.3.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma

Kaynaştırma uygulaması yapılan sınıflara veya özel eğitim sınıflarına devam eden öğrencilerin, özel eğitim/kaynaştırma uygulaması yapılan sınıfların etkinliklerine katılması, kaynak oda, rehberlik ve araştırma merkezi ile özel eğitim kurumundan destek eğitimi alması için gerekli düzenlemeler yapılarak uygulanan yarı zamanlı eğitimdir. Özel eğitim okulunda kaydı olan bazı öğrencilerin kaynaştırma uygulaması yapılan sınıfların etkinliklerine katılması için gerekli önlemler alınır.

1.1.3.3. Tersine Kaynaştırma

Kaynaştırma uygulamaları ilköğretim programlarını uygulayan özel eğitim okul ve kurumlarında; yetersizliği olmayan öğrencilerin, yetersizliği olan öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmeleri yoluyla ya da yetersizliği olmayan öğrenciler için bu okul ve kurumların bünyesinde ayrı sınıf açılması şeklinde de uygulanabilir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 23 Madde, j bendi).

1.1.4. Kaynaştırma Eğitimine Alınacak Çocuklar

Kaynaştırma eğitimine alınabilecek öğrencileri ve özel gereksinimlerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

➤ Zihinsel Yetersizliği Olanlar

Amerikan Zihinsel Engellilik ve Gelişimsel Bozukluklar Derneği zihinsel engelliliği, “hem zihinsel işlevlerde hem de uyum davranışında belirgin bir şekilde sınırlılık ile nitelendirilen bir bozukluk” olarak tanımlamaktadır. Zihinsel engelli bireylerin zeka bölümü puanının 70-75 aralığının altında olduğu ve uyum davranışlarında bozukluklara sahip oldukları belirtilmektedir (Smith 2004). Zihinsel engel nedeniyle gecikmeli bir konuşma ve dil gelişimi, sosyal, duygusal ve davranış problemleri ile okuma yazma becerilerinin kazanılmasında gecikme bulunabilir.

➤ **İşitme Yetersizliği Olanlar**

İşitme yetersizliği olan, kalıcı işitme problemi olan veya işitme düzeyinde değişimler olan ve eğitimsel performansları olumsuz yönde etkilenen çocuklardır. İşitme yetersizliği işitme kaybının derecesine göre hafif, orta, ileri ve çok ileri düzeyde olmak üzere dört gruba ayrılmaktadır.

➤ **Ortopedik Yetersizliği Olanlar**

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Okulları Yönetmeliği'nde (2005) ortopedik yetersizliği olan bireyler, "Bütün düzeltmelere rağmen iskelet, sinir sistemi, kas ve eklemlerindeki yetersizliğinden dolayı normal eğitim ve öğretim çalışmalarından yeterince yararlanamayanlar" olarak tanımlanmaktadır.

Fiziksel açıdan birtakım problemler yaşayan bu gruptaki çocuklar serebral palsi (beyin felci), spina bifida ve kas hastalıkları gibi durumlardan birine sahip olabilirler. Bu çocuklar eğitim ortamlarında hareket etme ve yazma ya da küçük kası gerektiren işlerde sorunlarla karşı karşıya kalabilirler.

Bedensel engelli çocukların sınıflaması engelin derecesine göre hafif derecede yetersizlik, orta derecede yetersizlik ve ağır derecede yetersizlik olmak üzere üç grupta toplanmaktadır. İkinci bir sınıflama ise engelin olduğu yere göre merkezi sinir sistemi ile ilgili yetersizlikler ve kas iskelet sistemi ile ilgili yetersizlikler olmak üzere iki grupta toplanabilir.

Resim 1.3:Ortopedik engelli

➤ **Görme Yetersizliği Olanlar**

Görme yetersizliğinde yasal tanım görme keskinliği ve görme alanına dayanmaktadır. Yasal tanımlarındaki sınırlılıklar nedeniyle eğitimciler genellikle eğitimsel anlamda tanımına yer vermektedirler. Eğitsel anlamda bireyin hangi duyularını kullanabildiği ve en çok hangisinden yararlanabildiği göz önüne alınmaktadır. Tamamen kör olan bir çocuk öğrenmesini dokunarak, işiterek veya konuşan kitapları dinleyerek sürdürmeye gereksinim duyarken, az gören bir çocuk görme potansiyellerini en üst düzeyde kullanmak için yardımcı araç ve materyaller kullanmaktadır.

➤ **Üstün Zekâlı ve Özel Yetenekliler**

Akademik alanda ve/veya sanat alanındaki yetenekleri açısından akranlarına göre üst düzeyde performans gösterme durumunu ifade eder.

Resim 1.4: Üstün ve özel yetenekli çocuk

Okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim çağındaki üstün ve özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak için öğrencileri yaşitlarından ayırmadan örgün eğitimleri dışındaki zamanlarında ilgi, yetenek ve istekleri doğrultusunda eğitim veren bağımsız özel eğitim kurumu olan “bilim ve sanat merkezleri” açılmaktadır.

➤ **Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Birey**

Amerikan Psikologlar Derneği dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunu şu şekilde tanımlamaktadır: “Günlük taleplere ve rutinlere odaklanmayı zor hale getiren davranışsal bir durumdur.” Dikkat eksikliğine sahip bireyler organize olmada, odaklanmada, gerçekçi planlar yapmada ve hareket etmeden önce düşünmede zorluk yaşayan bireylerdir. Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ile ilgili olarak bilinmesi gereken bu bozukluğun üç alt dalının olmasıdır: Dikkat eksikliğinin ağır bastığı tip, hiperaktivite ve tepkiselliğin ağır bastığı tip ve birleşik tip (dikkat eksikliği ve hiperaktivite)

➤ **Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Birey**

Dil bozukluğu anlama ve/veya konuşma ve diğer sembol sistemlerinin hasarlanmış kullanımınıdır. Bu tür bir bozukluk dilin biçiminin (ses bilgisi, biçim bilgisi, söz dizimi), dilin içeriğinin (anlam bilgisi), ve/veya dilin iletişimdeki işlevinin (edim bilgisi) hasarlanmasını içerir. Dil bozuklukları, dilin anlaşılması, üretimi ve kullanımındaki gerek gelişimsel gerek edinilmiş hasarlarla karakterize edilmiş heterojen bir grubu tanımlamaktadır.

➤ **Otistik Birey**

Otizm yaşam boyu devam eden özellikle iletişim ve sosyal iletişimi etkileyen bir bozukluktur.

Otistik bozukluk, “yaygın gelişimsel bozukluk yelpazesi içerisinde yer alan toplumsal etkileşim, ilgi ve etkinliklerde sınırlı, basmakalıp ve yineleyici örüntülerle, iletişimde kullanılan dil ya da sembolik oyun becerilerinin en az birinde 3 yaşından önce gecikmelerin ya da olağandışı bir işlevselliğin olması ile karakterize edilen bir bozukluk” olarak tanımlanmaktadır.

➤ **Öğrenme Güçlüğü Olan Birey**

Özel gereksinim gruplarının büyük bir oranını oluşturan öğrenme güçlüğüne sahip olan bireylerin en önemli özelliğinin akademik kapasiteleri ile zihinsel kapasiteleri arasındaki tutarsızlıktır. “Okuma, yazma, bilgileri işleme, konuşma dili, yazı dili veya düşünme becerileri gibi akademik becerilerde güçlükler yaşayan ortalama veya ortalamanın üzerinde zekâya sahip olan bireyler” grubunu gösteren bir terim olarak tanımlanmaktadır.

➤ **Süreğen Hastalığı Olan Birey**

Bu gruptaki çocuklar, fiziksel olarak sağlığında problem yaşayan, kronik ya da akut hastalıkları nedeniyle sınırlı güç ve sınırlı zindeliğe sahip bireylerdir. Astım, şeker hastalığı, epilepsi gibi hastalıklar bu özel gereksinim grubuna girmektedir.

➤ **Kaynaştırmanın Engelleri**

Kaynaştırma eğitiminin giderek kabul görmeye başlamasına rağmen bu eğitimde karşılaşılan bazı engeller bulunmaktadır. Belli başlı engeller şu şekilde sıralanabilir:

- Olumsuz öğretmen tutumları
- Uygun personel ve destek servislerinin olmayışı
- Genel ve özel eğitimin farklı algılanışı
- Fiziksel çevrenin yetersizliği

1.2. Kaynaştırma Eğitime Yönelik Hazırlık Çalışmaları

Özel gereksinimli bir çocuğun kaynaştırma eğitimine alınmadan önce bazı ön hazırlıklar yapılması gerekmektedir. Bu hazırlıklar sadece ortamın hazırlanması anlamında algılanmamalıdır. Bu konuda çok yönlü düşünülmelidir.

Kaynaştırma eğitimi verilecek olan okulda yapılacak hazırlıkları 7 ana başlıkta toplamak mümkündür. Bunlar;

- Kaynaştırma eğitiminde görev alacak öğretmenin hazırlanması
- Kaynaştırma eğitimine alınacak çocuğun hazırlanması
- Sınıftaki normal gelişim gösteren çocukların hazırlanması
- Eğitim ortamının hazırlanması
- Okul personelinin hazırlanması
- Öğretim programlarının hazırlanması
- Ailelerin hazırlanmasıdır.

1.2.1. Kaynaştırma Eğitiminde Görev Alacak Öğretmenin Hazırlanması

Resim 1.5: Kaynaştırma eğitiminde görev alacak öğretmen aileler ve öğrencilerle görüşmeler düzenlenmelidir.

Sınıfında kaynaştırma çocuğu bulunan öğretmenler için yapılması gereken bazı hazırlıkları aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

- Özel gereksinim türleri ve özellikleri konusunda bilgilendirilmelidir.
- Düzenli olarak gerçekleştirilen toplantılarla öğretmenlere yaşadıkları sorunlara benzer sorunları diğer öğretmenlerin de yaşadığını ve sorunlar karşısında rehber öğretmenler veya özel eğitim öğretmenlerinden yardım alabilecekleri konusunda bilgilendirilmelidir.

Sınıfında kaynaştırma çocuğu olan öğretmen sınıfındaki kaynaştırma öğrencisinin özel eğitim aldığı diğer kurum, kuruluş ve öğretmenlerle sürekli iş birliği içinde olmalıdır. Aile eğitimi konusunda bilgilenmeli ve ailelerin kaynaştırma eğitiminin önemini kavramalarında bilinçlenmelerini sağlayıcı toplantı, etkinlik ve özel görüşmeleri düzenlemelidir. Sınıfındaki diğer öğrencileri, kaynaştırma öğrencisi ya da öğrencilerinin farklılığı ve bu farklılıklara saygı duyulması gerektiği konusunda bilgilendirmelidir.

1.2.2. Özel Gereksinimli Çocuğun Hazırlanması

- Özel eğitim kurumlarındaki düzen ve ortamdaki farklı olan normal sınıfların kuralları somut örneklerle açıklanmalıdır.
- Öğrenciye kendinden beklenen davranışlar söylenmelidir.
- Karşılaşılabileceği sorunlar hakkında anlayabileceği bir dille konuşulmalıdır.
- Öğrenciye normal sınıfta uyması gereken kurallar hakkında bilgi verilmelidir.

Resim 1.6: Kaynaştırma öğrencisi

1.2.3. Normal Gelişim Gösteren Çocukların Hazırlanması

- Sınıftaki diğer öğrenciler, kaynaştırma öğrencisinin engel türü, derecesi ve özellikleri hakkında bilgilendirilmelidir.
- Kendilerini özel gereksinimli bireyin yerine koyma çalışmaları yapılmalıdır.
- Anlayış, olumlu tutum ve davranış geliştirme çalışmaları yapılmalıdır.

1.2.4. Eğitim Ortamlarının Hazırlanması

Kaynaştırma uygulamalarında en önemli kavramlardan birisi en az sınırlandırılmış eğitim ortamı kavramıdır. Bu kavram MEB Özel Eğitim Yönetmeliği'nde, "Özel eğitime ihtiyacı olan bireyin; toplumla bütünleşmesini sağlamaya yönelik sosyal, öz bakım, dil ve iletişim alanlarındaki davranışlar ile düzeyine uygun akademik ve mesleki bilgi ve becerileri kazandırmak amacıyla destek eğitim hizmetlerinin de verildiği ve mümkün olduğunca yetersizliği olmayan akranlarıyla bir arada olmasını sağlayan en uygun eğitim ortamını ifade etmektedir.

Ortamın, kaynaştırma eğitimi için çocuğun engeline göre önceden düzenlenmesi, onun adaptasyonunu kolaylaştıracak önemli bir etkidir. Engelli çocukların normal akranlarıyla bir arada bulunduğu sınıflarda aynı sırayı ortak kullanmaları, aynı etkinliklere katılmaları aralarındaki iletişimi etkileyen etmenlerdendir. Bu da eğitim ortamındaki düzenlemelerle sağlanabilir. Kaynak odalar oluşturularak engelli öğrencilerle ders dışı zamanlarda da ilgilenme ve öğrenciyi eksik olduğu yönlerde geliştirmeye yönelik uygulamalara gidilmelidir. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin (Madde 4) 31.05.2006 tarihli 26184 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan düzenlemesine göre "destek eğitim odası (kaynak oda) kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile üstün yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortam" şeklinde ifade edilmiştir.

Resim 1.7: Kaynaştırma eğitimi uygulanan okulda ortopedik engelli öğrenci için düzenleme yapılmış tuvalet ve lavabolar

- Sınıfın genel görünüşü ve mekân ile ilgili olarak duvar, ışık, sınıf alanı ve depo kullanımı bilinçli yapılmalıdır.
- Sınıfta yapılacak değişiklikler önceden öğrencilere haber verilmeli ve onların görüşleri alınmalı, gerekli uyumu göstermeleri için öğrencilere zaman tanınmalıdır.
- Öğrencilerin kümeler halinde oturmaları, sosyal uyum zorluğu çeken öğrenciye yarar sağlamaktadır.
- Sınıfta özel araç gereçler için bir depolama yerinin olması engelli çocuklar için gerekli olabilir (koltuk değneği vs. için).
- Ortopedik engelli öğrenciler için asansör sistemi, lift sistemi veya rampalar oluşturulmalı, eğer bu mümkün değilse bu öğrencilerin okulun giriş katındaki sınıflarda eğitim görmeleri sağlanmalıdır. Rampalar ebat ve ölçülerine uygun olarak yapılmalıdır.

Resim 1.8: Ortopedik engelliler için merdiven çıkmayı ve inmeyi sağlayan özel taşıyıcı sandalye

Resim 1.9: Ortopedik engelliler için tasarlanmış bu sandalye lift, merdiven ve meyil çıkımlarında onlara kolaylık sağlayacaktır.

- İşitme engelli öğrenciler için teneffüs saatini gösteren zil görsel uyarıcılarla (ışık vs.) desteklenmelidir.

Resim 1.10: Teneffüs saatlerini bildiren ışıklı alarm

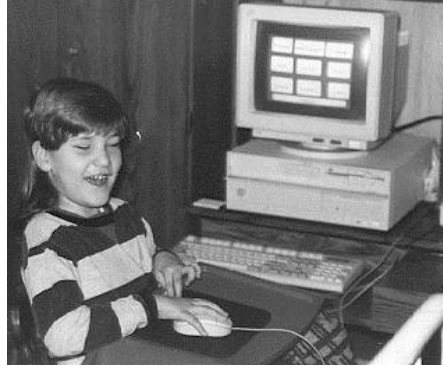
- Görme engelli öğrenciler için ortak kullanım alanlarının ve sınıfların isimleri kabartmalı yazıyla yazılmalıdır.

Resim 1.11: İşitme engelli öğrenciler için koridora elektronik yazı panoları yerleştirilebilir.

- Özünden dolayı resim, müzik, beden eğitimi gibi derslerde başarılı olamayacak öğrenciler için kendilerini ifade edebilecekleri, çeşitli becerilerini sergileyebilecekleri uygulama salonları, sınıfları oluşturulmalıdır.
- Kavramların kazanılmasına yardımcı araç gereçler kullanılmalıdır.
- Okulda tanıtılan soyut kavramları çocuğun günlük yaşantısıyla bağdaştırmak için somut nesnelere, video, teyp ve benzeri araçlar kullanılabilir.

- Çocuğun gelişim aşamasına uygunluk, çeşitlilik, araçların nasıl kullanılacağına dair gerekli açıklamaların yapılması, materyali kullanmaya cesaretlendirme, çocukların ne yaptıklarını bilip bilmediklerini anlamak için yaşadıklarını anlatmalarını sağlamak, yeterli deneyim kazandıktan sonra sorular ve ipuçları ile kavramların soyutlanmasına yardımcı olmak önemlidir.

Resim 1.12: Görmeyen bir çocuk, özel hazırlanmış fare ve klavye ile bilgisayar kullanabilir.

1.2.5. Okul Yönetiminin Hazırlanması

Kaynaştırma eğitiminin uygulanmasında en önemli görev, başta okul yönetimi olmak üzere tüm okul personeline düşmektedir. Okul yönetimi kaynaştırma eğitiminin önemine inanmalıdır.

Okul müdürünün en önemli görevi kaynaştırma uygulamaları için kurumda gerekli düzenlemeleri planlamak ve uygulanmasını sağlamaktır. Okulunda kaynaştırma uygulamasına katılacak olan çocukların engel, tür derecesi, engelin özellikleri hakkında bilgi edinmelidir. Sınıfına kaynaştırma öğrencisi vereceği öğretmenlerle bu çocuklar hakkında yapıcı bir tutumla görüşmeli ve öğretmeni bilgilendirmelidir. Eğitim süresince öğretmene yardımcı olmalıdır. Mümkünse öğretmenin bu konuda hizmet içi eğitim almasını sağlamalıdır.

Okul idaresi, eğitimde görevli öğretmenler dışında okulundaki tüm personeli kaynaştırma konusunda bilgilendirmelidir. Tüm personel arasında iş birliği yapılmasını sağlayacak toplantılar düzenlemelidir.

Okul yönetimi, çocuğun özel eğitim aldığı diğer kurumlarla, rehberlik araştırma merkeziyle ve özel eğitim hizmetleri kurulu ile iş birliği içinde olmalıdır.

1.2.6. Eğitim Programlarının Hazırlanması

Kaynaştırma eğitimine alınacak engelli çocuğun gereksinim türü, derecesi ve eğitim ihtiyaçları belirlendikten sonra, durumuna en uygun eğitim modeli seçilmeli ve eğitim programları hazırlanmalıdır. Bu programların bireyselleştirmesi yapılmalı, hangi ders ve etkinlikleri normal çocuklarla birlikte yapacağı, hangi derslerde destek eğitimi verileceği önceden belirlenmelidir.

MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 6. maddesi e bendinde, “Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bireysel yeterlilikleri ve tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri dikkate alınarak bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.” denilmekte ve böylece Bireysel Eğitim Planının (BEP) hazırlanmasını ve uygulanmasını zorunlu hale getirmektedir. Öğretim programlarının uygulanmasında gerekli olacak araç gereç önceden temin edilmelidir. Okul yönetimi bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı'ndan, İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinden, bağlı buldukları belediyenin yetkililerinden yardım ve destek alabilir.

1.2.7. Ailelerin Hazırlanması

Kaynaştırma eğitiminde ailelere önemli görevler düşmektedir. Bu nedenle kaynaştırma eğitimine katılacak özel gereksinimli çocuğun ailesi ve sınıfta bulunan diğer çocukların aileleri ile görüşmeler düzenlenmeli, mevcut durum ve karşılaşılabilecek olası problemler hakkında bilgilendirilmelidir. Kaynaştırma eğitimi süresince de bu toplantılara devam edilmeli, ailelerden bilgi alınmalı, gelişmeler hakkında aileler bilgilendirilmeli ve uygulamanın başarılı olduğu yönler örneklerle gösterilerek ailenin istekli olması sağlanmalıdır. Kaynaştırma eğitimi sürecinde normal gelişim gösteren çocukların aileleri de durum konusunda bilgilendirilmeleri ve gerekli toplantılara katılmaları sağlanmalıdır. Okulda yapılan çalışmalara ailenin destek ve iş birliğini sağlamak iyi bir kaynaştırma eğitimi için zemin sağlayacaktır.

Resim 1.13: Ailelerle toplantıda anne-babaların yanı sıra kardeşler de bulunabilir.

1.3. Kaynaştırma Eğitime Yönelik Eğitim Programları

1.3.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP)

3–21 yaş arasındaki özel eğitim gerektiren bireylere sunulacak hizmetlerin düzenlenebilmesi için hazırlanmış olan yazılı bir plandır.

573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 4. Madde (f) bendinde, “Özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır.” denilerek, BEP yasal olarak zorunlu hale getirilmiştir.

Eğer bir çocuk;

a) Aynı yaş grubundaki normal gelişim gösteren akran grubundan önemli denecek derecede öğrenme güçlüğü yaşıyorsa,

b) Okula devam eden aynı yaş grubundaki çocuklara sağlanan eğitim olanaklarından yararlanmasını önleyen ya da engelleyen bir yetersizliğe sahipse,

c) Beş yaşın altında ise ve a ve b maddelerinde verilen tanımlara uyuyorsa ya da özel eğitim verilmemesi durumunda bu tanımlara uyacaksa bu çocuğun özel eğitime ve dolayısıyla bireyselleştirilmiş eğitim programına gereksinimi var demektir.

1.3.2. BEP'in Hazırlanması

BEP, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi tarafından hazırlanır.

1.3.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi

573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 63. Maddesine göre özel eğitim ve kaynaştırma uygulamaları yapılan okul ve kurumlarda özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim programının geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur. Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi kurulamayan kurumlardaki özel eğitim gerektiren bireylere de destek eğitim vermesi için hizmet alanları özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından belirlenir. Bu birim; kurum müdürü veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında, gezerek özel eğitim görevi verilen öğretmen, aile, özel eğitim gerektiren öğrenci, rehber öğretmen-psikolojik danışman eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmen, özel eğitim gerektiren öğrencinin sınıf öğretmeni veya hazırlanan programın içeriğine uygun branş öğretmeni, gerektiğinde izleme, tanılama ve değerlendirme ekibinden görevli bir kişiden oluşur.

Yerleştirme sonrasında bireyin yerleştirildiği kuruma eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibince hazırlanmış olan ayrıntılı dosyası sunulmuştur. Bu dosyada bireyin yaşı, yetersizliği, tüm gelişim ve disiplin alanlarında neler yapabildiğini gösteren kaba değerlendirme çizelgesi, bireyin gereksinimleri ve gereksinim öncelikleri, bireyin gereksindiği destek hizmetleri de içeren yöneltme raporu bulunur. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi bu raporu inceleyerek kaynaştırma eğitimine alınacak çocuk için bireyselleştirilmiş eğitim planını hazırlar.

Bir bireyselleştirilmiş eğitim planı;

- Çocuğun o andaki eğitim performansını,
- Kısa dönemli öğretim hedeflerini de içeren uzun dönemli (yıllık) amaçları,
- Çocuğa sağlanabilecek özel eğitim hizmetlerini ve çocuğun normal eğitim programlarına ne ölçüde katılabileceğini,
- Bu tür hizmetlere başlaması için düşünülen süre ve zamanı, uygun amaç, ölçüt ve değerlendirme sürecini,
- Öğretim amaçlarının değerlendirilmesi için en azından bir yılı esas alan zaman çizelgesini içermektedir.

1.3.4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarında Uzun ve Kısa Dönemli Amaçların Yazımı

- **Uzun dönemli (yıllık) amaçlar:** Uzun dönemli amaç, disiplin, davranış ve gelişim alanlarında bireyin uzun bir zaman sonunda (bir öğretim dönemi ya da öğretim yılı gibi) ulaşması beklenen düzeyi ifade eder. Bu davranışlar öğrencinin bir dönemde, yıl sonunda ya da ünite sonunda başarmasını beklediğimiz beceriler ve özelliklerdir. Şu sorular, öğrenci için uzun dönemli amaçların belirlenmesine yardım eder. “Yetersizliği nedeniyle genel program alanlarından hangisinde sorunu var? Yeterli olduğu program alanları nelerdir? Öğrencinin öğretim yılı sonunda neleri yapması gerekir?” vb. Öğrenciler için hangi amaçların seçileceği ve özel eğitim hizmeti alması eğitim gereksinimlerine göre belirlenir.

Uzun dönemli amaçlar belirlenirken bireyin; geçmiş başarısı, var olan performans düzeyi, tercihleri, amaçların uygulanabilirliği, öğretime ayrılacak süreyi ve gereksinim duyduğu alanlardaki önceliklerini göz önünde bulundurulur.

Öğrencinin var olan performansı, onun yeterli ve yetersiz olduğu alanlar hakkında temel bilgileri oluşturur. Bu bilgiler onun eğitsel programının düzenlenmesine yardımcı olur. Uzun dönemli amaçların belirlenmesi ve uygulanması, var olan performansın doğru olarak belirlenmesine bağlıdır. Bireyin o anki performans düzeyi, öğretime hangi noktadan başlanacağını belirtir. Örneğin, öğrenci 1'er 1'er 100'e kadar sayabilmektedir. Öğrenci için bir sonraki uygun basamak ifadesi, “10'ar 10'ar 100'e kadar sayar.” olabilir.

Resim 1.14: İlgi ve becerileri doğrultusunda sınıf içi aktivitelerde görev alması sağlanabilir.

- **Kısa dönemli hedefler:** Öğrencinin var olan performans düzeyi ile uzun dönemli hedef arasında kalan ve daha kısa sürede gerçekleştirilen alt amaçlardır. Uzun dönemli amaçların genel olmasına karşın, kısa dönemli amaçlar daha özel ve ayrıntılıdır. Uzun dönemli amaç belirlendikten sonra kavram analizi yapılarak kısa dönemli amaçlar belirlenir.

Kısa dönemli amaçlar hazırlanırken, “Bireyin şu andaki performans düzeyinden, uzun dönemli amaçlara ulaşabilmesi için hangi aşamaları yerine getirmesi gerekir?” “Uzun dönemli hedefe ulaşmak için öğrencinin ne yapmasını gerekli görüyorsunuz?” ya da “Hedeflere ulaşmak için temel noktalar nelerdir?” sorularına cevap aranmalıdır. Kısa dönemli hedeflerin belirlenmesinde amacımız, öğrencinin var olan performans düzeyi ile yıllık hedefler arasında ölçülebilir, gözlenebilir adımları planlamaktır.

Resim 1.15: Uzun dönemli ve kısa dönemli hedeflere sınıf içi etkinliklerle ulaşılabilir.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının BEP Geliştirme Birimince hazırlanmasından sonra öğretmen tarafından “BÖP” hazırlanır. Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı (BÖP), BEP’in amaçlarına ulaşılmasında gerekli özel öğretim planlarını içeren uygulama planıdır.

Öğrencinin öğretim süresince ve öğretim sonunda sürekli olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, BEP’in uygulaması anlamına gelen bireyselleştirilmiş öğretim planlarında yer alan öğretim amaçlarının öğretimi, belirlenen süre içerisinde tamamlandıktan sonra, BEP’te belirlenmiş olan öğretim amaçlarının ne kadarının öğrencide gerçekleştiği, ölçüt bağımlı testlerde öğretim yapılacak davranış basamak ya da basamaklarının kazanılıp kazanılmadığına bakılarak değerlendirilir.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı	
Çocuğun Adı ve Soyadı: Doğum Yeri- Tarihi: Okulu: Sınıfı: Programın Başlangıç ve Bitiş Tarihi:	Anne-Baba Adı: Adres: Telefon:
BEP Geliştirme Ekibi	Geliştirilmiş olan BEP'in bu şekilde uygulanmasını onaylıyorum. ANNE BABA İmza İmza
TIBBİ BİLGİLER İŞİTME: GÖRME: İLAÇ KULLANIMI: FİZİKSEL DURUMU: DİĞER:	PROBLEM DAVRANIŞLAR - - - -
SUNULACAK EĞİTİM HİZMETLERİ	PROGRAMIN UYGULAYICISI İmza
GENEL PERFORMANS BİLGİLERİ	
<p>BİLİŞSEL GELİŞİM ALANI: (Örneğin; Öğrenci nesnelere arasındaki benzer yönleri ayırt eder. Çok, az, büyük, küçük, uzun, kısa, kalın, ince kavramlarını gösterir, söyler. 10'a kadar olan nesnelere sayar, kaç tane olduğunu söyler.)</p> <p>DİL GELİŞİM ALANI:</p> <p>MOTOR GELİŞİM ALANI:</p> <p>SOSYAL GELİŞİM ALANI:</p> <p>KİŞİSEL GELİŞİM ALANI:</p>	

Uzun Dönemli Amaçlar	Kısa Dönemli Amaçlar	Ölçüt	Yöntem-Teknik	Araç-Gereç	Değerlendirme
-Öğrenci varlıkları bir varlığın içinde olma durumuna göre ayırt eder.	1-Bir varlığın içinde olan varlığı gösterir. 2-Resim kartında bir varlığın içinde olan varlığı gösterir. 3-Bir varlığın içinde olan varlık veya resim kartında bir varlığın "içinde" olan varlık gösterildiğinde "içinde" olduğunu söyler. 4-Söylenğinde bir varlığı diğer varlığın içine koyar.	3/4	-Soru-cevap -Gösterip Yaptırma	-Resimli kartlar -Çeşitli nesnelere	Performans Sonuçları ölçüt bağımlı ölçü aracına kayıt edilecektir.
-Varlıklar arasındaki farklı yönleri ayırt eder.	1. Aralarında bir farklı yön bulunan iki varlığın farklı yönünü gösterir. 2. Aralarında bir farklı yön bulunan iki varlık resminin farklı yönünü gösterir. 3. Aralarında bir farklı yön bulunan iki varlık veya varlık resminin farklı yönünü söyler 4. Aralarında birden fazla farklı yön bulunan iki varlığın farklı yönlerini gösterir. 5. Aralarında birden fazla farklı yön bulunan iki varlık resminin farklı yönlerini gösterir. 6. Aralarında birden fazla farklı yön bulunan iki varlık veya varlık resminin farklı yönlerini söyler.	%80	-Soru-cevap -Gösterip Yaptırma	-Resimli kartlar -Çeşitli nesnelere	Performans Sonuçları ölçüt bağımlı ölçü aracına kayıt edilecektir.

- **Okulun mevcut programı:** Kaynaştırma uygulamalarına devam eden öğrencilerin bireysel özelliklerine göre hazırlanan BEP dikkate alınarak kaynaştırma eğitimi aldığı öğretim kurumunun mevcut programı uygulanmaktadır. Sadece, zihinsel öğrenme yetersizliği olan öğrenciler için özellikleri dikkate alınarak hazırlanmış olan ayrı öğretim programı uygulanır.

Resim 1.16: Kaynaştırma öğrencisi için hazırlanan BEP doğrultusunda okulun mevcut programı uygulanır.

1.4. Kaynaştırma Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Özel gereksinimli çocuklar, normal gelişim gösteren yaşlıları gibi sosyal etkileşim sırasındaki davranışları ve tutumları yetişkinlerin küçük müdahaleleri ile kazanamazlar. Bazı özel teknikler burada da kullanılabilir. Bunlar;

- Model olma ve gösterim (demostrasyon)
- Ödüllendirme
- Güdüleme
- Soru sorma
- İstenilenlerin tekrar edilmesi
- İpucu verme ve çoklu uyarılar
- Genişletme
- Göz kontağı kurma
- Geri iletim
- Cümle tamamlama
- Davranışın sözel ifadesi
- Küçük grup çalışması
- Buluş yoluyla öğrenme (yaparak-yaşayarak)
- Örneklemeye

- **Model olma ve gösterim (demostrasyon):** Model olma, gözlem ve taklit yoluyla öğrenmedir. Eğitimde öğretmene, anne-baba ve diğer aile fertlerine düşen en önemli görev çocuğa model olmaktır. Model kavramı çocuğun doğru örnekleri göreceği davranışlardır. Bu davranışlar her ortamda ve içten gelerek yapılmalıdır. Çocuğu etkilemenin yolu yapılan davranışlarda düzenlilik ve tutarlılıktır. Çocuk, tutarlı ve düzenli davranışlardan daha fazla etkilenir.

Resim 1.17: Demostrasyon

Gösterim (demostrasyon) ise bir çeşit model değildir ve istenilen davranış ya da etkinliğin nasıl yapılacağına uygulama ile gösterilmesidir. Laboratuvarında öğretmen veya yardımcıları tarafından bir deneyin veya başka işin örnek olarak yapılması ve öğrencilerin bunu seyretmeleri demostrasyondur. Burada birtakım filmler, resimler, slaytlar, harita ve modeller de kullanılabilir. Gösteri tekniğinde aktif olan kişi öğretmendir. Öğrenciler, dinleyici ve seyirci durumdadır. Bu tekniğin anlatımdan farkı, burada birçok alet kullanılarak bir deney veya iş yapılmaktadır. Anlatımdan ziyade yapılanlar önemlidir ve anlatımdan daha akılda kalıcı bir yöntemdir. Öğretmen uygulamanın nasıl yapılması gerektiğini kendisi yaparak yaparken de aşamaları açıklayarak gösterir. Uygulamayı yavaş ve çocuğun kolayca takip edebileceği şekilde yapmalıdır.

- **Ödüllendirme:** Uygun zaman ve uygun şartlarda kullanılan ödül çok iyi bir pekiştiricidir. Her zaman hatırlanması gereken nokta, ödülün sadece maddi olmayacağıdır. Öğrenciden alınan doğru bir cevap ya da olumlu bir davranış sonrasında “Aferin” demek bile bir ödüldür. Ancak yerli yersiz her davranışın ödüllendirilmesinin, zamanla ödülün cazibesini ortadan kaldıracağı da unutulmamalıdır. Ayrıca ödülün sıklığının ve çeşidinin de değiştirilmesi gerekmektedir.
- **Güdüleme:** Güdü (motive) bireyi, bir amaca ulaşmak için davranmaya iten, harekete geçiren, bireyin davranışını güçlendiren, etkinleştiren, yönelten bir iç güçtür. Güdülenme ise insanın belli bir yönde davranmasına yol açan, onu böyle bir davranışa iten, bir işi yapmaya istekli kılan ruhsal durumudur.

Tüm eğitim ve öğretim sürecinde okul idaresi, öğretmen, aileler ve diğer öğrenciler engelli çocuğun adaptasyonunu ve başarısını sağlamak için güdüleyici davranış ve tutumlar sergilemelidir. Örneğin, öğrenme etkinlikleri süresince yeni öğrenilecek becerilerin önceden öğrenilmiş ve başarılı olmuş becerilerin arasına serpiştirilmesi onun kolay başarmasını sağlayıcı bir güdüleme yolu olacaktır. Ayrıca sınıf içi iyi iletişimin sağlanması, özürli çocuğun başaracağına olan inancın ona hissettirilmesi, etkinliklere aktif katılımının sağlanması güdülemeyi sağlayan çeşitli yollardandır.

- **Soru sorma:** Çocuğa soru sormak onun dikkatini o yöne çekmeyi sağlamak için önemli bir yöntemdir. Soru sormak her türlü öğrenmenin başıdır. Kafasında herhangi bir konu hakkında soru oluşturan kişi, artık meselenin farkına varmış, onun çözüm yolunu aramaya başlamış demektir. Öğretimin hemen ardından sorulan bir soru, az önce öğrendiği bilgileri ifade etmesini sağlar. Bu ise öğrenmede pekiştirici olacaktır.

Soru kısa, açık, anlam bakımından doğru ve uyarıcı olmalıdır. Her sorun veya fikir için ayrı ayrı soru sorulmalı, birkaç konuyu kapsayan genel sorulardan kaçınılmalıdır. Belirsiz ve karışık cevaplar düşündüren bir soru, sınıfta problem çıkartabilir.

Öğrenciler cevaba zorlanmamalı, sıkıştırılmamalı, "duygusal baskı" yapılmamalıdır. Öğrencinin istenilen cevabı veremediği durumlarda öğretmen genel ipuçlarından daha detaylı ipuçlarına doğru ilerlemelidir. Aynı zamanda "evet" veya "hayır" gibi kısa cevaplar isteyen sorgulamadan da kaçınmalıdır. Soru veya cevaplar çok tekrarlanmamalıdır. Bu, öğrencilerin özellikle de zihinsel problemleri olan öğrencilerin ilgisini dağıtır. Öğrenciler de soru sormaya isteklendirilmelidir.

- **İstenilenlerin tekrar edilmesi:** Bu yöntemde öğretmen öğrenciden daha önce edindiği bilgi ya da davranışı tekrar etmesini ister.
- **İpucu verme ve çoklu uyarılar:** İpucu vermek, ulaşmasını beklediğimiz bilgi ya da beceri hakkında dolaylı küçük bilgiler vermektir. Tıpkı bir bilmece sorduğumuzda karşımızdakinin bulmasına yardımcı küçük bilgiler verilmesi gibidir. Özellikle zihinsel problemleri, algılama güçlüğü olan çocuklarda ipucu vermek kavramayı sağlamak açısından çok önemlidir.

Çoklu uyarılar ise aşırı uyaran seçiciliği olarak da adlandırılmaktadır. Sınıf içine öğrenmeyi kolaylaştıracak pekiştirecek uyarıların yerleştirilmesidir. Örneğin ana renklerin öğretimi sırasında sınıfa bu renklerde nesnelere yerleştirilmesi, bu renklerdeki figür ya da nesnelere ilgili resimlerden panolar yerleştirilmesi öğrenmeyi pekiştirici uyarılardır. Öğretmen sarı rengi öğretirken "Masamdaki çiçekler tıpkı panoda gördüğümüz güneş resminde olduğu gibi sarı renkte. Peki, Ayşegül sence sınıfımızda sarı renkte başka bir şey var mı? Arkadaşlarının hırkalarına ya da çantalarına bir bak istersen. Acaba hangisi masamdaki çiçeğin rengi gibi sarı?" şeklindeki ifadeyle hem sınıf içine yerleştirdiği çoklu uyarıları, hem öğrencilerin günlük hayatta kullandıkları eşyaları öğretimde kullanmış olmakta hem de verdiği ipuçları sayesinde çocuğun istenileni bulmasına destek olmaktadır.

Resim 1.18: Verilen ipuçları yaşantısının içinden, onun tanıdığı nesne ve olaylardan seçilmelidir.

Beceri öğretimi sırasında kullanılan ipuçları aşama aşama geri çekilir ve öğrencinin o beceriyi bağımsız olarak yapması hedeflenir. İpuçlarının geri çekilmesi sırasında öğretmen, öğrencideki gelişimi çok iyi takip etmeli ve uyguladığı yardımı azaltarak öğrenciyi ödüllendirmelidir.

- **Genişletme/ekleme:** Öğrenilenle öğrenilmişler arasında bağ kurmadır. Öğrencinin kendisinde var olan bilgiye ekleme yapmasını ya da kendi bilgisini genişletmesini sağlayan stratejilerdir. Eski ve yeni bilgiler arasında ilişki kurmayı sağlamak, anlamlı öğrenmeye yardım eder. Özellikle benzetimler, yeni bilginin daha önceki bilgiyle yapay ilişkiler kurmasını ve yeni bilgiyi anlamlandırmasını sağlar.

Öğretmen öğrencilerin kavramları, tanımlamaları ve açıklamaları araştırmalarını ve bunları kullanmalarını ister. Öğrenciler ise önceki bilgilerinin yardımıyla yeni sorular sorarlar, çözüm yolları önerirler. Öğrenciler bunları yaparken öğretmenin teşvikine ihtiyaçları vardır. Öğrencilerin yeni uygulamalar için gerekli bilgilere sahip oldukları onlara hatırlatılmalıdır.

- **Göz kontağı:** Kişinin karşısındaki ile göz kontağı kurması insan ilişkilerinin önemli bir noktasıdır. Karşınızdakini önemseyişinizi, onu dinlediğinizi, ona güvendiğinizi ifade eder. Tıpkı diğer öğrencilerle olması gerektiği gibi engelli çocukla da göz kontağı kurmak onun kendine güvenini arttıracak ve öğretmenin ona ne kadar güvendiğini görmesine yardımcı olacaktır. Göz kontağı kurmak demek sürekli bakışlarınızı karşınızdakinin üzerine dikmek demek değildir. Onunla konuştuğunuzda ya da o konuşurken gözlerine bakmak yeterlidir.
- **Geri iletim:** Kaynağın gönderdiği iletinin, alıcı tarafından doğru alınıp alınmadığının alıcının iletiyle ilgili tepkilerinden anlaşılmasıdır. Öğretmenin öğrencisine aktardığı bilgi ve becerilerin öğrenci tarafından kazanıldığı, öğrencinin bu konu ile ilgili gösterdiği davranışlardan anlaşılır. Geri bildirim olumlu ya da olumsuz olabilir.
- **Cümle tamamlama:** Öğrenilmesi beklenen konu ile ilgili bir konuşmanın yarıda kesilerek öğrenci tarafından tamamlanmasının sağlanmasıdır. Örneğin, beslenme alışkanlıkları ile ilgili konuşurken “Bütün yiyeceklerin büyüyüp gelişebilmemizi sağlayan etkileri vardır. Yemek seçmemeliyiz ve bize verilen her yiyeceği ...” der ve Ayşegül’e gülümser. Ayşegül “Yemeliyiz.” diyerek cümleyi tamamlar. Bu şekilde konunun içine çekilen çocuk, konuyu daha kolay kavrayacaktır.
- **Davranışın sözel ifadesi:** Çocuktan, öğretmenin ya da çocuğun yaptığı bir davranışı sözel olarak ifade etmesi istenir. Yapılan davranışın doğruluğu ya da yanlışlığı hakkında çocukla konuşularak yorum yapılması istenir.

- **Küçük grup çalışması:** Değişik yetenekleri olan öğrencilerden oluşan küçük gruplarda öğrenciler örnek davranışlarla birbirlerini etkiler. Özel gereksinimi olan engelli öğrencilerin yaşıtı olan normal çocuklarla küçük bir grup içinde bir araştırmada ya da uygulamada birlikte görev alması sınıf içi iletişimi ve öğrenmeyi kolaylaştıracaktır.

Resim 1.19: Küçük grup çalışması

- **Buluş Yoluyla Öğrenme (Yaparak/Yaşayarak)**

Öğretmenin, kendisini merkezden çıkarıp yönlendirici konumuna çekerek oluşturduğu öğretim stratejisine, "keşfetme (buluş) yoluyla öğretim yaklaşımı" denmektedir. Burada öğretmenin görevi, sorulan soru ve verilen örneklerle öğrencileri öğrenmeye hazır hale getirerek öğrencilerin konuyu analiz ve sentez yoluyla geliştirmelerini ve pekiştiricilerle öğrencilerin konu hedeflerine ulaşmalarını sağlamaktır.

Resim 1.20: Engelli birey de uygulamaların içinde olmalıdır.

- **Örnekleme:** Okul ve öğretim ortamı hayattan kopuk, yapay bir ortam olmamalı; hayata yakın, oradaki gerçeklikten uzak olmayan, öğrencinin hayatla bağlantısını koparmayan bir yaşantı sunmalıdır. Okul, öğrencileri hayat için hazırladığına göre oradaki öğretim de hayatın doğrudan kendisi olmalıdır. Ders konuları, anlatım sırasında verilen örnekler hayatın içinden seçilmelidir. Teorik olarak öğrenilen bilgiler pratikte de kullanılmalıdır. Konuların yaşanan hayattan alınması, öğrencilerin öğrendiği bilgileri hayata atıldığında kullanmasına yardımcı olacaktır.

Kaynaştırma eğitimi alan öğrencinin sınıftaki diğer öğrenciler gibi bir değerlendirilmesinin yapılması gerekmektedir. Ancak bu değerlendirme normal akranlarına yapılan değerlendirme ile aynı ölçütlerde değildir. Özel eğitim gerektiren kaynaştırma eğitimi öğrencisinin değerlendirilmesi, Özel Eğitim Yönetmeliği'nin değişik 18/12/2004 tarih ve 25674 sayılı 73. maddesinde belirlenen şekillerde yapılmaktadır.

Resim 1.21: Kaynaştırma öğrencisinin katıldığı etkinlik ürünlerinin sınıf panosunda sergilenmesi yararlı olacaktır.

1.5. Değerlendirme

Madde-73: Kaynaştırma uygulamalarında eğitimlerini sürdüren öğrenciler devam ettikleri okulun sınıf geçme ve sınav yönetmeliğine göre değerlendirilir. Ancak bireysel ve gelişim özellikleri dikkate alınarak, sınavlarda gerekli önlemler alınır ve düzenlemeler yapılır. Değerlendirmede, öncelikle bireyselleştirilmiş eğitim programlarında hedeflerin gerçekleştirilmesi esas alınır.

Zihinsel öğrenme yetersizliği olan öğrencilere, ilköğretimde sınıf tekrarı yaptırılmaz. Ancak, yaşı ve fiziksel gelişimi uygun öğrenciler, sınıf öğretmeninin önerisi ve ailelerin onayı ile birinci sınıfı iki yıl tekrar edebilirler. İlköğretim programını başarı ile tamamlayanlara diploma; alınan her türlü özel eğitim önlemine rağmen, ilköğretim programı/uyarlanmış ilköğretim programının amaçlarını gerçekleştiremeyen öğrencilere öğrenim belgesi verilir.

Yine İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde de Madde-47: “Kaynaştırma öğrencisine sınıf tekrarı yaptırılmaz.” ifadesi yer alır.

Görme yetersizliği olan öğrencilere, yazılı yoklamalarda yeteri kadar zaman verilir. Braille-kabartma yazı olarak verilen yanıtlar sınavdan hemen sonra öğretmenin öğrenciye okutmasıyla değerlendirilir. Yazılı yoklamalarda daktilo, bilgisayar gibi cihazlardan yararlanılabilir. Bu öğrenciler, çizimli ve şekilli sorulardan muaf tutulurlar.

İşitme yetersizliği olan öğrenciler; ilköğretim ve orta öğretimde istekleri doğrultusunda yabancı dil programlarının bazı konulardan veya tamamından muaf tutulurlar. Bu öğrencilerin başarıları yazılı sınavlar, ödevler ve projelerle değerlendirilir.

Ortopedik yetersizliği olan öğrencilerden; yazmada güçlük çektiği belirlenenler sözlü olarak değerlendirilir. Siner sisteminin zedelenmesi ile ortaya çıkan yetersizliği olanlar ise çoktan seçmeli testler ile değerlendirilebilir.

Dil ve konuşma bozukluğu olan öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı sınavlar, ödevler ve projeler dikkate alınır.

Özel öğrenme güçlüğu olan öğrenciler, güçlükten etkilenme durumlarına göre yazılı sınav veya sözlü değerlendirmelerin herhangi birinden istekleri doğrultusunda muaf tutulurlar. Hiperaktivite ve dikkat yetersizliği olan öğrencilerin bu özellikleri göz önüne alınarak kısa yanıtli ve az sorulu yazılı sınavlar, ödevler ve projelerle değerlendirilirler.

Otistik ve duygusal uyum güçlüğu olan öğrencilerin değerlendirilmeleri, öğrencilerin hazır oldukları zamanlarda yapılır.

Resim 1.22: Otistik çocuk

Sosyal uyum güçlüğu olan öğrencilerin durumu okul tarafından ayrıntılı bir rapor düzenlenerek özel eğitim hizmetleri kuruluna gönderilir. Özel eğitim hizmetleri kurulu, bu öğrenciler için tedavi, psikolojik danışmanlık, rehabilite, bakım-gözetim-koruma altına alma, moral ve maddi destek gibi konularda ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği kurarak gerekli önlemlerin alınmasını sağlar. Bu öğrencilerin değerlendirilmesinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisinin görüşü dikkate alınır, esnek ve hoşgörülü davranılır.

Alınan özel eğitim önlemlerine rağmen, her tür ve kademedede bir dersin öğretim programında başarısız olan öğrenci, diğer derslerindeki ortalamaya bakılarak genel başarı ortalamasının altında bir not ile değerlendirilmez.

Örnek 1:

KAYNAŞTIRMA PROGRAMINDAKİ ÖĞRENCİLERİ İZLEME FORMU				
İZLEME TARİHİ				
Okulun adı				
Sınıfı				
Öğrencinin adı-soyadı				
Doğum tarihi				
ÖZÜR GRUBU	Zihinsel engelli	Görme engelli		
	İşitme engelli	Otistik		
	Ortopedik engelli	Dehb		
	Diğer (Açıklayınız.)			
Sınıf tekrarı yapıp yapmadığı	Evet		Yaptıysa hangi sınıfta	
	Hayır			
Kaynaştırma programındaki öğrencinin durumuna uygun haneyi işaretleyiniz.				
Hiç okuyamıyor.	Bazı harfleri tanıyor.	Harfleri tanıyor.		
Heceleyerek okuyor.	Okuyor.	Anlamli okuyor.		
Okuduğunu anlatabiliyor.	Yazamıyor.	Bakarak yazıyor.		
Söyleneni yazıyor.	Ses vererek yardımla yazabiliyor.			
Okuma - yazma ile ilgili başka konular varsa yazınız.				
Bildiği kavramları işaretleyin.				
Yakın - uzak	Hafif - ağır	Uzun -kısa	Az -çok	Büyük - küçük
Renklerle ilgili bilgileri				
Renkleri tanımıyor.	Ana renkleri tanıyor.	Renkleri tanıyor.		
Renk ve kavramlarla ilgili ekleyeceğiniz bilgiler varsa yazınız.				

1.6. Kaynaştırma Eğitiminde Görev Alacak Personel ve Eğitimleri

Kaynaştırma eğitimi uygulanan okullarda çalışan bütün personel, kaynaştırma eğitiminden sorumludur. Başta öğretmenler olmak üzere personelin tamamı konu hakkında bilgilendirilmelidir. Öğretmenler, kaynaştırma eğitimi konusunda ciddi bilgi ve uygulama sıkıntıları yaşamaktadır. Sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlere özel eğitim teknikleri ve yöntemleri, uygun materyalin seçilmesi ve kullanılması hakkında bilgi verilmemekte, öğretmen kendi başına bir şeyler yapmak zorunda kalmaktadır. Bu da birçok öğretmenin kaynaştırma öğrencisini kendisine fazladan verilmiş bir yük olarak görmelerine neden olmaktadır. Bu şekilde düşünen öğretmenlerin görüşlerinin değişmesi ve daha başarılı bir kaynaştırma eğitimi uygulanması için öğretmenlerin sistemli bir eğitim alması gerekmektedir. Bu eğitim, hizmet öncesi veya hizmet içi eğitim programları vasıtasıyla yapılabilir. Ayrıca kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin, buldukları bölgenin Rehberlik Araştırma Merkezi ile sürekli bilgi alışverişinde olması, başarılarını arttırmalarını sağlayacaktır.

1.6.1. Farklılığı Olan Çocuklarla Olumlu İlişkiler Kurabilmenin Yolları

Farklılığı olan çocuklara karşı davranış ve tutumlarımızda onlara yapacağımız en büyük yardım eleştirileri bir yana bırakıp çocuğun iyi yanlarına dikkatimizi yoğunlaştırmaktır. Yapıcı ve olumlu küçük bir davranış gösterdiklerinde yüreklendirilmelidir. Bu tür çocuklar, yapıcı ve olumlu davranışlarda bulunamayacak kadar cesaretsizdir.

- **Karşılıklı saygı:** Azarlamak, bağırarak, susturmak, tutarsız davranmak hep saygı eksikliğinin belirtileridir. Önce bu çocuklara saygı göstermeyi kabullenmeliyiz. Olumsuz konuşmaları mümkün olduğunca azaltmalıyız.
- **Cesaretlendirme:** Çocuğun kendine güvenmesini istiyorsak önce biz ona güvenmeliyiz ve cesaretlendirmeliyiz.
- **Sevgiyi anlatmak:** Çocuğun kendini güvenli hissedebilmesi; onun için anlamlı olan birini sevmesi ve onun tarafından sevilmesini gerektirir. Çocuğa, beklemediği bir sırada onu ne kadar sevdiğinizi söylemek, daha da önemlisi onu okşayarak, öperek, saçlarına dokunarak bunu belli etmek çok önemlidir.
- **Grup içinde yaklaşımlar:** Farklılığı olan çocuklara sosyal olgunluğu ile uyuşan çeşitli sorumluluklar verilmeli, başarabildiği kadarıyla birçok şeyi başlatıp bitirmesi sağlanmalı, başarıma duygusu tattırılmalıdır. Grup etkinliklerine yönlendirilip katılımları sağlanmalıdır. Çünkü çocuk grupta aktif olarak görev alır ve başarı ile tamamlarsa grup tarafından saygı ve kabul görür. Grup etkinlikleri derken bu çocuklara katılacakları grupta en iyi yapabilecekleri rol ve sorumluluklar verilerek bu güzel sonuca erişilebilir. Bunun yanı sıra yapamayacakları rollerin verilmesinin ise ona daha çok zarar verebileceği ve yetersizlik duygusu geliştirmesine neden olacağı unutulmamalıdır.

Resim 1.23: Kaynaştırma eğitiminde grup çalışması

1.7. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları

Kaynaştırma uygulamalarının özel gereksinimli çocuğa yararlarının yanı sıra kaynaştırma eğitiminin sağlandığı sınıfta bulunan normal gelişim gösteren çocuklar, aileler ve sınıfın öğretmeni açısından da pek çok yararı bulunmaktadır.

- Özel Gereksinimli Çocuğa Yararları
 - Bireyselleştirilmiş eğitim programları aracılığı ile kapasitelerine ve öğrenme hızlarına uygun eğitim alırlar.
 - Özelliklerine uygun eğitsel, sosyal ve fiziksel ortamlar düzenlendiği için uyum, başarı ve kendilerine güven kazanmaları kolaylaşır.
 - Destek eğitimi sayesinde zayıf yönlerini kısa sürede yeterli hale getirebilirler.
 - Kendine güven, takdir edilme, cesaret, sorumluluk, bir işe yarama duygusu gibi sosyal değerler dizgesi gelişir.
 - Sosyal bütünleşmeleri kolaylaşır.
 - Kaynaştırma ortamlarında olumsuzdan çok, olumlu davranış kazanırlar.
 - Model olma ve özdeşim kurlmaları kolaylaşır.
 - İletişim, iş birliği, kabullenme, ortak yaşam becerileri edinirler.
 - Algı sistemi ve öğrenme özelliklerine uygun yöntem teknik araç gereçlerin kullanılması sayesinde öğrenmeleri pekişir.
 - Eğitim programlarına ek olarak aile eğitimi, sosyal, kültürel, serbest zaman etkinlikleri sayesinde bütünsel gelişimleri kolaylaşır.
- Normal Gelişim Gösteren Çocuklar için Yararları

- Engelli insanlara karşı şartsız kabul, hoşgörü, yardımlaşma, ortak yaşam, demokratik ve ahlaki anlayışları gelişir. Başkalarının ihtiyaçlarına karşı duyarlılık geliştirirler.
 - Bireysel farklılıkları doğal karşılar ve saygı gösterirler.
 - Kendi yetersizliklerini görme, bunları kabul etme ve giderme davranışları gelişir.
 - Liderlik, model olma ve sorumluluk duygusu gelişir.
- Ailelere Yararları
- Çocukların ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri konusunda daha sağlıklı bilgi edinirler.
 - Çocuk üzerindeki beklentileri, çocukların kapasitesiyle bağdaşım göstermeye başlar.
 - Çocuktaki gelişmelere bağlı olarak kaygı ve güvensizlik duygusu umuda dönüşür.
 - Çocuğun eğitim, bakım, davranış düzenleme vb. konularda bilgilenirler.
 - Okula bakış açısı, değişim ve iş birliği gelişir.
 - Aile içi çatışmalar azalır, aile sağlığı ve iş verimliliği artar.
 - Normal gelişim gösteren çocukların aileleriyle iş birliği, yardımlaşma dayanışma yapılmasına ortam sunar.
- Öğretmenlere Yararları
- Şartsız kabul, hoşgörü, sabır, bireysel özelliklere saygı davranışı gelişir.
 - Bireyselleştirilmiş eğitim programları hazırlama ve uygulamada daha başarılı olurlar.
 - Eğitimde ekonomiklik sağlanır.
 - Disiplinle ilgili değerlendirme ölçütü gelişir.

1.8. Kaynaştırma Eğitime Yönelik Etkinlikler

Kaynaştırma eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler normal çocukların eğitiminde kullanılanlardan farklı değildir. Kaynaştırma öğrencisinin normal öğrencilerin bulunduğu sınıfta başarılı olabilmesi, etkili sınıf yönetiminin uygulanıyor olmasına bağlıdır.

Etkili sınıf yönetiminin belli başlı noktalarını şu şekilde sıralayabiliriz:

Sınıf kurallarının öğretilmesi: Sınıf kuralları, bu kurallara uymanın ve uymamanın sonuçları belirlenmeli ve tüm öğrencilere öğretilmelidir. Uzmanlar, sınıf kurallarının en fazla yedi tane olması durumunda akılda kalıcı olacağını belirtmektedir.

Öğrenci davranışlarının değiştirilmesi: Öğrencilerin uygun davranışlarını arttırabilmek için etkili ödüllendirme sistemleri; uygun olmayan davranışlarını azaltmak içinse etkili caydırma sistemleri benimsenmelidir.

Eğitim ortamının çekici kılınması: Eğitim ortamının tüm öğrenciler için zevkli ve ilginç hale gelmesine; dolayısıyla öğrencilerin dikkatlerinin ders dışına kaymasının önlenmesine yardımcı olacak araç gereç ve etkinlikler hazırlanmalıdır.

Etkili sınıf yönetimine ek olarak örnek uygulamalar ve yaparak yaşayarak öğrenme yöntemlerine daha sık yer verilmelidir. Kaynaştırma öğrencisine yönelik özel etkinlik düzenlemekten çok, sınıfça yapılan etkinliklere katılımını sağlamak esas olmalıdır.

Resim 1.24: Kaynaştırma öğrencisinin yaparak yaşayarak öğrenmesine fırsat tanınmalıdır.

Sınıf içinde diğer çocuklar ve kaynaştırma eğitimi alan öğrenci arasındaki iletişimi aktifleştirecek sosyal aktiviteler düzenlenmesi, küçük grup çalışmaları yapılması, sınıf içindeki diğer öğrencilerin engelli arkadaşları ile empati kurmalarını sağlayacak etkinlik ya da oyunlar düzenlenmesi yararlı olacaktır.

Resim 1.25: Koltuk değnekleriyle oyun oynamanın zorluğu

Örneğin, sınıfında görme engelli öğrencisi olan öğretmen, sınıfındaki diğer öğrencilerin de katılımıyla “körebe oyunu” ya da “görmeden tanı” oyunu oynatarak diğer çocukların görme engelli arkadaşlarının ne gibi zorluklar yaşadığını anlamalarına yardımcı olabilir.

Resim 1.26: Körebe oyunu

UYGULAMA FAALİYETİ

Çevrenizde bulunan erken çocukluk eğitimi kurumlarında kaynaştırma eğitimi alan öğrencilere yönelik hazırlanan BEP' i inceleyerek sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Grup oluşturunuz.	➤ Sınıf mevcuduna göre gruplara ayrılınız. ➤ Çalışmanızı grup üyeleriyle iş birliği içinde yürütünüz.
➤ Bir erken çocukluk eğitimi kurumu belirleyiniz.	➤ Çevrenizde bulunan erken çocukluk eğitimi kurumlarını araştırarak kaynaştırma eğitimi öğrencisi olan bir kurum seçiniz.
➤ Kurum yetkilisine ve öğretmenlerine soracağınız soruları belirleyiniz.	➤ Sorularınıza onların başarılarını ortaya çıkaracak olumlu sorulardan başlayınız. ➤ Karşılaştıkları zorluklar ve başarısızlıklarla ilgili sorulara daha sonra geçiniz.
➤ Giyiminizin görüşme için uygun olmasına dikkat ediniz.	➤ Temiz, sade ve özenli giyiniz.
➤ Kibar davranınız.	➤ Konuşmalarınızda ve davranışlarınızda nezaket kurallarına uygun davranmaya özen gösteriniz.
➤ Kurumun hazırladığı bireysel eğitim programlarını inceleyiniz.	➤ Yapılan her çalışma ile etkinlik ve bunların belirlenme yöntemleri hakkında bilgi almaya çalışınız. Hazırladıkları BEP'i örnek alabilmek için kurum yetkilisinden izin isteyiniz.
➤ Kurumun fiziki yapısı ve uygunluğu hakkında bilgi alınız.	➤ Kurumun sınıf ve kat sayısı, etkinlikler için kullanılan araç gereç ve donanımları hakkında bilgi alınız. ➤ Kurum yetkilisinden izin alarak kurumun çeşitli birimlerinin fotoğraflarını çekebilirsiniz.
➤ Hazırladığınız bütün resim ve bilgileri sırasıyla bir dosyaya yerleştiriniz.	➤ Yaptığınız görüşmede elde ettiğiniz bütün bilgi ve resimleri, BEP örneklerini bir dosyaya düzenli şekilde hazırlayınız.
➤ Grup olarak hazırladığınız raporunuzu sınıfta arkadaşlarınıza sununuz ve birlikte değerlendiriniz.	➤ Topladığınız bilgi ve resimlerden yararlanarak dosyanızı sınıf arkadaşlarınıza sununuz. ➤ Sunumunuzu Power Point sunusu olarak hazırlayabilirsiniz. Örnek aldığımız BEP ile arkadaşlarımızın örnek BEP'lerini karşılaştırarak farklı ve aynı olan uygulamaları tespit ediniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri Evet, kazanamadığınız becerileri Hayır kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Grup oluşturduunuz mu?		
2. Bir erken çocukluk eğitimi kurumu belirlediniz mi?		
3. Kurum yetkilisine ve öğretmenlerine soracağınız soruları belirlediniz mi?		
4. Giyiminizin görüşme için uygun olmasına dikkat ettiniz mi?		
5. Kibar davrandınız mı?		
6. Kurumun hazırladığı Bireysel Eğitim Programını incelediniz mi?		
7. Kurumun fiziki yapısı ve uygunluğu hakkında bilgi aldınız mı?		
8. Hazırladığınız bütün resim ve bilgileri sırasıyla bir dosyaya yerleştirdiniz mi?		
9. Grup olarak hazırladığınız raporunuzu sınıfta arkadaşlarınıza sunup birlikte değerlendirdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Özel gereksinimli bireyleri yaşlılarından ayırmak insan haklarına aykırıdır.
2. () Özel gereksinimli çocukların eğitimleri sadece, onların ihtiyaçlarına göre hazırlanmış özel ortamlarda ve bu konuda yeterli bilgi ve beceriye sahip özel eğitimcilerle sağlanmalıdır.
3. () Kaynaştırma; özel eğitim gerektiren bireylerin, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini resmi ve özel okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan, destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarıdır.
4. () Kaynaştırmanın amacı, özel eğitime ihtiyacı olan bireyi normal hale getirmektir.
5. () “Özel eğitim gerektiren her bireyin akranları ile birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkı vardır.” ifadesi kaynaştırma eğitimi uygulama ilkelerinden biridir.
6. () Kaynaştırma uygulamaları tam zamanlı ve yarı zamanlı olarak iki türlü gerçekleştirilmektedir.
7. () Yetersizlikleri bulunan öğrencilerin kaynaştırma eğitimine alınmaları, özel eğitim aldıkları kurumun öğretmeninin düzenleyeceği ve okul müdürüne sunacağı rapor sonucunda okul idaresinin alacağı kararla gerçekleşir.
8. () Birebir eğitimin devamlı olması sosyal etkileşim deneyimlerini kısıtlayabilir.
9. () Sınıftaki diğer öğrenciler kaynaştırma öğrencisi, engeli ve özellikleri hakkında önceden bilgilendirilmelidir.
10. () BEP’in hazırlanması uzman kişiler tarafından yapılır. Objektif olamayacakları için BEP hazırlanırken anne-baba bu hazırlığı yapan gruba kesinlikle alınmamalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında kaynaştırma eğitimini planlayıp uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Bulduğunuz yöredeki rehberlik araştırma merkezi ile görüşerek engelli bir çocuğun erken çocukluk eğitimi döneminde kaynaştırma eğitimi almasına karar verilirken hangi kısıtları göz önünde bulundurduklarını öğrenip arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİ PLANLAMAK

2.1. Kaynaştırma Eğitime Yönelik Eğitim Kurumları

Bu kurumlar ya doğrudan kaynaştırma eğitimi uygulanan kurumlardır ya da kaynaştırma eğitimi vermeyen ancak kaynaştırma eğitiminin uygulanmasını yönlendiren, geliştiren kurumlardır.

2.1.1. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM)

Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nin 21. Maddesine göre; eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine ilişkin gerekli her türlü çalışmalarla birlikte ildeki özel eğitim gerektiren bireylerin tanınmaları ve bu bireylere yönelik rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri il ve ilçelerde rehberlik ve araştırma merkezi/merkezlerince yürütülür.

Rehberlik ve araştırma merkezinin açılma şartlarına ilişkin ölçütler bir yönergeyle belirlenir.

Ayrıca Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 43. maddesinde özel eğitim gerektiren bireylerin tanınması, incelenmesi, yerleştirilmesi ile ilgili rehberlik ve araştırma merkezlerinin görev ve sorumlulukları açıklanmıştır.

Üniversitelerin psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikolojik hizmetler, psikoloji ve ilgili bölümlerinden mezun olan meslek elemanlarının görev aldığı rehberlik ve araştırma merkezleri görev bölgesinde bulunan eğitim-öğretim kurumlarında;

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin planlanması, koordinasyonu ve izlenmesi,

Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların tespit edilmesi, seçilmesi, teşhisi, yerleştirilecek kurumların kararlaştırılması ve bu çocuklar için gerekli rehberliğin yapılması,

Psikolojik, sosyal ve duygusal yönden yardıma ihtiyacı olan gençler için gereken inceleme, izleme ve danışma gibi çalışmaların yürütülmesi görevlerini yürütür.

2.1.2. Özel Eğitim Okulları

Özel eğitim okulları, erken çocukluk eğitiminden başlayarak yükseköğrenime kadar her düzeyde açılan ve özel eğitim gerektiren bireylerin bir arada eğitim aldıkları kurumlardır. Tanımından da anlaşılacağı gibi özel eğitim okulları doğrudan kaynaştırma eğitiminin uygulandığı kurumlar değildir. Bu kurumlarda sadece herhangi bir nedenle normal çocuklardan farklı olan çocuklara eğitim verilmektedir.

Resim 2.1: Türkan Sabancı Görme Engelliler Okulu

Bazı özel eğitim okullarında ise bu çocuklara beceri kazandırmak amaçlanmaktadır. Örneğin Safranbolu Hasan Gemici Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi - Zihinsel Engelliler Okulunda 1990 yılından beri zihinsel engelli çocukların topluma kazandırılması, kendilerine, ailelerine ve ülkemize faydalı birer birey olarak yetiştirilmesi amacıyla eğitim verilmektedir.

Resim 2.2: Safranbolu Hasan Gemici Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi - Zihinsel Engelliler Okulu

Ancak özel eğitim kurumu dolaylı olarak kaynaştırma eğitimine destek olmaktadır. Kaynaştırma eğitimi alan bir öğrenci, aynı zamanda da bir özel eğitim kurumundan destek eğitimi alabilir. Bu süre zarfında özel eğitim okulundaki öğretmen ile çocuğun kaynaştırma eğitimi aldığı okul öğretmeni arasında sıkı bir iş birliği söz konusudur. Bazen de kaynaştırma eğitimi alan çocuğun ayrıca bir özel eğitim okulundan destek eğitimi almasına gerek olmadığı durumlar vardır. Yine de kaynaştırma öğrencisi olan okulun öğretmeninin, çocuğun daha önceden eğitim aldığı özel eğitim kurumu ile iş birliği içinde olması faydalı olacaktır. Bu sayede öğrencisini daha iyi tanıyabilecek, olumsuzlukların nedenlerini daha çabuk bulabilecektir.

Ülkemizde özel ve resmi kurumlara bağlı birçok özel eğitim kurumu bulunmaktadır.

2.1.3. Kaynaştırma Eğitimi Veren Kurumlar (Özel ve Resmi Kurumlar)

Kaynaştırma eğitimi erken çocukluk eğitiminden başlayarak yükseköğrenime kadar her düzeydeki örgün ve yaygın eğitim veren kurumlarda uygulanmaktadır. Özel gereksinimli çocuklar; özel ve resmi erken çocukluk eğitimi okulları, ilköğretim okulları, orta öğretim kurumları, meslek edindirme kurslarında yürütülen eğitim ve öğretim sürecine dâhil edilmektedir. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin 10. maddesinde “**Rehberlik araştırma merkezlerinde oluşturulan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca düzenlenen rapor sonucunda okul öncesi eğitim kurumlarına yerleştirilmeleri uygun görülen 36-72 aylık çocuklar, ağır ve çok ağır düzeyde zihinsel ve birden çok yetersizliği olmamak şartıyla 10 çocuk bulunan sınıflarda ikiden, 20 çocuk bulunan sınıflarda ise birden fazla olmayacak şekilde kaydedilirler.**” şeklinde ifade edilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bütün eğitim birimlerinin yönetmeliklerinde bu konu ile ilgili gerekli tedbirler alınmıştır.

Kaynaştırma eğitimi konusunda her geçen gün büyük atılımlar olmaktadır. Bu atılımların en önemlisi de Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde açılan Engelliler Entegre Yüksek Okulu'dur.

Engelliler Entegre Yüksekokulu 1993-1994 eğitim-öğretim yılında faaliyete geçmiştir. Uygulamalı Güzel Sanatlar Bölümünde, Grafik Sanatları Lisans Programı, Seramik Sanatları Lisans Programı; İdari Meslekler Bölümünde, Bilgisayar Operatörlüğü Ön Lisans Programı; Mimarlık Bölümünde, Yapı Ressamlığı Ön Lisans Programlarında eğitim verilmektedir. Bünyesinde bulunan bölümler, işitme engelli bireylerin eğitim gereksinimlerini karşılayabilecek teknoloji ile donatılmıştır. Engelliler Entegre Yüksekokulu'nun amacı, özel eğitime muhtaç engellilere engel türlerine uyan meslek programlarında eğitim vermek, onların topluma üretken bireyler olarak katılmalarını sağlamaktır.

Resim 2.3: Engelliler Entegre Yüksekokulu 2005 mezuniyeti

2.1.4. Özel Eğitim Merkezleri

Özel Eğitim Merkezleri Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı olarak açılabilir. Resmi ya da özel olarak açılan bu merkezlerde değişik özür gruplarındaki çocuklara özel eğitim verilmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü *internet* sitesinde özel ve resmi özel eğitim merkezlerinin adres ve telefon bilgilerine ve bu merkezlerde uygulanan eğitim programlarına ulaşmak mümkündür (<http://www.cocukhizmetleri.gov.tr/tr/>).

2.1.5. Üniversite Kurumları

Ülkemizde özel eğitim alanına öğretmen yetiştiren üniversitelerin yanı sıra, bu alanda öğretmen yetiştirmeyen ancak özel eğitim ya da destek hizmet konularında uygulama alanları olan üniversiteler bulunmaktadır. Üniversiteler bünyesinde açılmış olan özel eğitim ya da bu konuyla ilgili bölümlerin uygulama birimleri, araştırma merkezleri ve enstitüler özel eğitimle ilgili üniversite kurumlarını oluşturmaktadır.

Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi başta olmak üzere, Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Konya Selçuk Üniversitesi, Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi, Samsun 19 Mayıs Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Trakya Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi bu kurumlar arasındadır.

2.1.6. Özel ve Gönüllü Kuruluşlar

Özel kuruluşlar: Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel kuruluşlar 625 sayılı Özel Eğitim Kurumları Kanunu'na göre gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılan kurumlardır. Bu kurumlar MEB Özel Özel Eğitim Kursları ve Özel Özel Eğitim Okullarıdır. Bu kurumların işleyiş esasları MEB Özel Özel Eğitim Kursları Yönetmeliği ve MEB Özel Özel Eğitim Okulları Çerçeve Yönetmeliği'nde belirtildiği şekilde yürütülmektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na tarafından sunulan hizmetler ise Özel Rehabilitasyon ve Eğitim Hizmetleridir. Bu kuruluşların işleyişi, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne bağlı Özel Eğitim Hizmetleri, Özel Rehabilitasyon ve Eğitim Merkezleri Yönetmeliği doğrultusunda sürdürülmektedir.

Resim 2.4: T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanmış afiş

Gönüllü kuruluşlar: Bir işin yapılmasını, hiçbir yükümlülüğü yokken üstlenen kuruluşlara gönüllü kuruluş denilmektedir. Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimlerini üstlenen gönüllü kuruluşlar işleyişleri bakımından iki grupta incelenir. Birinci gruptaki gönüllü kuruluşlar, kuruluş amacı doğrudan engelli bireylerle ilişkili olmayan, sadece engellilerle ilgili çalışmalarını hiçbir yükümlülüğü yokken isteyerek üstlenen kuruluşlardır. İkinci gruptaki gönüllü kuruluşlar ise doğrudan, özel eğitim gerektiren çocuğun sahip oldukları eğitim ve diğer haklarını savunan ve elde etmek için mücadele veren gönüllü kuruluşlardır. Türkiye Sakatları Koruma Vakfı, Zihinsel Yetersiz Çocukları Yetiştirme ve Koruma Vakfı, Spastik Felçlileri Koruma ve Güçlendirme Vakfı, UNDSPD-Birleşmiş Milletler, Sosyal Politika ve Kalkınma Birimi, Özürlüler Programı (United Nations, Division for Social Policy and Development), ILO-Uluslararası Çalışma Örgütü- Özürlüler Programı (International Labour Organization-Disability Program) gibi kuruluşlar ikinci grupta bulunan gönüllü kuruluşlara örnektir.

2.2. Özel Gereksinimlilere Yönelik İş Alanları

Anayasa'nın 50. Maddesinde "Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar, çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar.", 61. Maddesinde "Devlet, sakatların korunmasını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır." ifadeleri yer almaktadır. Dolayısıyla özür ya da engeli olan kişilerin bakım, tedavi, korunma ve topluma kazandırılması devletin görevi olarak belirlenmiştir.

Engelli bireyin topluma kazandırılabilmesi ve ihtiyaçlarını kendisinin karşılayabilmesi için yapılabilecek en önemli şey onlara iş imkânı, istihdam olanağı sağlamaktır.

Ülkemizde özürlü bireylerin çalışma olanakları, iş alanları ve bunlara ilişkin düzenlemeler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Özürlü, Eski Hükümlü ve Terör Mağduru İstihdamı Hakkında Yönetmelik'le yapılmıştır. Bu yönetmelik 4857 sayılı İş Kanunu'nun 30. maddesi hükümlerine göre düzenlenmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 30. maddesinde - İşverenler elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları iş yerlerinde her yılın ocak ayı başından itibaren yürürlüğe girecek şekilde Bakanlar Kurulu'nca belirlenecek oranlarda özürlü ve eski hükümlü ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun ek 1'inci maddesinin (B) fıkrası uyarınca istihdamı zorunlu olan terör mağduru işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Bu kapsamda çalıştırılacak işçilerin toplam oranı %6'dır. Ancak özürlüler için belirlenecek oran, toplam oranın yarısından az olamaz. Aynı il sınırları içinde birden fazla iş yeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır." denilmektedir. 4857 İş Kanunu'nun 63. maddesine göre özürlü bireyin en fazla çalışma süresi haftada 45 saattir.

İş Kanunu'nun 101. maddesi uyarınca ise 30. maddeye uymayanlar için "Bu Kanun'un 30'uncu maddesindeki hükümlere aykırı olarak özürlü ve eski hükümlü çalıştırmayan işveren veya işveren vekiline çalıştırmadığı her özürlü ve eski hükümlü ve çalıştırmadığı her ay için 750 milyon lira para cezası verilir. Kamu kuruluşları da bu para cezasından hiçbir şekilde muaf tutulamaz." ibaresi kullanılmıştır.

Ülkemizde özürlülere, onların istihdamına ve iş sağlığına verilen önem doğrultusunda devletin pek çok biriminde çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalardan belki de en önemlileri 2006 yılında Milli Prodüktivite Merkezi'nin Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ile ve yine Milli Prodüktivite Merkezi'nin İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü ile yaptığı protokollerdir. (Milli Prodüktivite Merkezi Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ile "Engellilerin Verimlilik ve İstihdamının Arttırılmasına Yönelik Eğitim ve Araştırma Faaliyetleri" konusunda, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü ile de "Verimlilik Kapsamında İş Sağlığı ve Güvenliği ve Ergonomi Alanında Araştırma ve Eğitim Projesi" konulu iki protokolü 28 Eylül 2006 tarihinde imzalamıştır.)

Resim 2.5: Milli Prodüktivite Merkezi, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ve İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü yetkilileri ile protokollerin imzalanması töreni

Engellilerin çalışabileceği iş alanları, engellilerin istihdam edilmesinde özel gereksinim cinsi ve derecesinin yanı sıra, aldıkları mesleki eğitim ve kursların da göz önünde bulundurulması çalışma hayatındaki başarılarını arttıracak ve kendilerine güven duymalarını sağlayacaktır.

Resim 2.6: Gerekli imkanlar sağlandığında engelliler de birçok iş alanında görev yapabilirler.

2.2.1. Bedensel Engelliler için Çalışma Alanları

Bedensel engelin tür ve derecesine uygun, çalışma koşullarının performansını olumsuz yönde etkilemeyeceği, rahatça kendini ifade edebileceği her türlü işte çalışabilirler.

Kalite kontrolü, gişe memuru, büro memuru, resepsiyoncu, dosyalama memurluğu, satıcı, ticari reprezentör, fabrika mümessili, hisse senedi ve tahvil satıcı, sigorta eksper, ilan ve reklâm satıcısı, şurup ve imal işçisi, kilim dokuyucu, kumaş onarıcı, örgücü, çorap kontrolü ve onarıcı, kordon ve şerit işçisi, kaytan işçisi, kroşe sürfleci, sayacı, taban presçisi, taban geçirici, ayakkabı tamircisi, markot (ağaç), taş ayırıcı, çilingir, oto kilit imal işçi, tamirci makinist, radyo ve TV tamircisi, elektrik tamircisi, lehimci, bakırcı, çömlekçi, gravürücü, düz tablalı baskıcı, ağ file örücüsü, post ve deri ayırıcısı, deri işçisi, tütün harman işçisi, erkek ve kadın terzisi, patron hazırlayıcı, biçici, deri giyim dikişçisi, mobilya döşemecisi, taşıt döşemecisi, yelken çadır tente işçisi, şemsiye işçisi, konfeksiyon kontrolü, ayakkabı imalat işçisi, ortopedik ayakkabı imalat işçisi, ciltçi, nefesli sazlar imalat işçisi, sepet imal işçisi, fırça ve süpürge imal işçisi, oyuncak bebek imal işçisi, fermuar imal işçisi, düğme imal işçisi, kauçuk damga imal işçisi, lastik ayakkabı imal işçisi, kibrit imal işçisi, mum imal işçisi, ambalajcı, etiketçi, kap doldurma makine operatörü, kapaklama ve mühür makinesi operatörü, oda hizmetçisi, çamaşır makinesi operatörü, kuru temizleme makine operatörü, kuru temizleyici, lekeci, ütücü, manikürcü ve pedikürcü çay toplama işçisi, kırkıcı, sağım işçisi, zabıt katibi, daktilografı, gişe memuru, telefon santral operatörü, telsiz telefon operatörü, telgraf-teleks operatörü, metin yazarı, heykeltıraş, bestekar, enstrümanacı, ses sanatkarı, masör, kütüphaneci

Resim 2.7: Bedensel engelliler ve çalışma mekanları

2.2.2. İşitme Engelliler için Çalışma Alanları

Mevcut engelin tür ve derecesine uygun, çalışma koşullarının performansını olumsuz yönde etkilemeyeceği, rahatça kendini ifade edebileceği her türlü işte çalışabilirler.

Halıcılık, daktilograf, trikotaj, muhasebe, fotoğrafçılık, tabela işleri, ayakkabıcılık, kalorifer ateşçiliği, elektronik, elektrikçilik, marangoz, demircilik, kaynakçılık, sıhhi tesisat, mimari proje ressamlığı, teknik resim, yapı, tornacılık, metal işleri, makine ressamlığı, duvarcılık, oksijen kaynakçılığı, kilim, boyacı, biçki dikiş, çiçek, el örgücülüğü, sim sırma, hasır örgücülüğü, oymacılık, trikotaj, çorapçılık, kuaför, tarım işleri, garson, pano ve süs eşyası yapımı, turizmcilik, masör

2.2.3. Zihinsel Engelliler için Çalışma Alanları

Mevcut engelin tür ve derecesine uygun, çalışma koşullarının performansını olumsuz yönde etkilemeyeceği, rahatça kendini ifade edebileceği her türlü işte çalışabilirler.

Büro elemanları, metal işleri, ağaç işleri, el sanatları, makrome, hasır örgücülüğü, ayakkabıcılık, halıcılık, dokumacılık, tamir işleri, açılılık, oto kuaförü, ciltçilik, seramik, boncuk işleri, boyama

2.2.4. Görme Engelliler için Çalışma Alanları

Mevcut engelin tür ve derecesine uygun, çalışma koşullarının performansını olumsuz yönde etkilemeyeceği, rahatça kendini ifade edebileceği her türlü işte çalışabilirler.

Bilgisayar kullanımı, daktilograf, masörlük, santralcilik, çilingircilik, trikotaj, makrome, hayvancılık, el örgücülüğü, balık ağa örme, çorapçılık, tavukçuluk, tüm müzik enstrümanları ile sosyal ve kültürel etkinlik

Yukarıda sıralanan meslekler özür grubuna göre engelli bireyin yapabileceği meslek alanlarından bazılarıdır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Özürlü, Eski Hükümlü ve Terör Mağduru İstihdamı Hakkında Yönetmeliği Ek 1 tablosunda bu meslekler daha ayrıntılı olarak sıralanmıştır.

2.3. Kaynaştırma Eğitimini Planlamak/Uygulamak

Kaynaştırma uygulamaları yapılan okul ve kurumlarda, kaynaştırma eğitimini ve özel eğitim gerektiren kaynaştırma öğrencileri için bireyselleştirilmiş eğitim programını geliştirmek, uygulamak, izlemek ve değerlendirmek için bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur.

Resim 2.8: Az gören kaynaştırma öğrencisi

Kaynaştırma öğrencisi bulunan erken çocukluk eğitimi kurumu öğretmeni, çocuğun özel eğitim aldığı kurumdan gelen raporu inceler ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı Geliştirme Birimi'nce hazırlanmış BEP doğrultusunda Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı hazırlar. BÖP hazırlığında uzun ve kısa dönemli amaçları belirlemeden önce çocuğun şu andaki mevcut performansına bakarak hangi gelişim alanında, hangi yaş grubunun, hangi hedef davranışlarını gösterdiğini belirlemelidir. Daha sonra bu hedef davranışın bir üst davranışını kazandırmayı BÖP planına amaç olarak yerleştirmelidir. Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı'nda bulunması gerekenleri şu şekilde sıralayabiliriz:

Resim 2.9: Kaynaştırma sınıfı

Konu, Öğretimsel amaç hangi konuya bağlı olarak öğretilecekse o konunun adı bu kısma yazılacaktır.

Öğrencinin performans düzeyi: Konuya, gelişimsel hedefe ve hedef davranışa bağlı olarak yapılan genel değerlendirme sonucuna göre öğrencinin gösterdiği performans düzeyi bu kısma yazılacaktır.

Uzun dönemli hedef: Tarama kontrol listeleri ile yapılan genel değerlendirme sonucunda öğrencinin BEP'inde yer alan uzun dönemli hedefler bu kısma yazılacaktır.

Kısa dönemli hedef: Öğrencinin BEP’inde yer alan uzun dönemli hedef bağlı olarak belirlenen kısa dönemli hedef bu kısma yazılacaktır. İlk olarak öğretilecek olan kısa dönemli hedefe başlanacak ve bu hedef öğretildikten sonra sırasıyla diğer hedeflere geçilecektir. Hedef davranışlar basitten karmaşığa doğru kazandırılmaya çalışılmalıdır. Bir hedef davranış kazandırılmadan bir diğerine geçilmemelidir.

Öğretimsel hedef: Kısa dönemli hedefi gerçekleştirmek için gerekli olan aşama/aşamalar bu kısma yazılacaktır. Beceri öğretiminde tüm öğretimsel hedefler tek BÖP üzerinde gösterilecek ve öğretimi yapılacaktır. Akademik alanlarda ise her öğretimsel hedef için ayrı BÖP hazırlanacak ve öğretimi yapılacaktır.

Öğretim süreci, öğretimin yapıldığı yer: Öğretimin nerede yapılacağı bu kısma yazılacaktır.

Araç gereçler: Öğretim yaparken kullanılacak her türlü materyal/araç gereç bu kısma yazılacaktır.

Öğretimde kullanılacak yöntemler/teknikler: Öğretim yapılırken hangi yöntemlerin/tekniklerin kullanılacağı bu kısma yazılacaktır.

Süre: Öğretimde kullanılacak süre bu kısma yazılacaktır.

Uygulama: Derse hazırlıktan başlamak üzere, öğretimin nasıl yapılacağı (yönergeler, yardımlar, geri bildirimler ve ödülleri) adım adım bu kısma yazılacaktır.

Değerlendirme: Öğretim sürecinde yapılacak değerlendirmeler EK 3’te verilen BÖP Değerlendirme Formu’na kaydedilecektir. Bu forma öncelikle ölçüt bağımlı ölçü aracı ile yapmış olduğunuz ilk değerlendirme başlangıç değerlendirmesi (BD) olarak kaydedilecektir. Daha sonra yaptığımız öğretim oturumlarının değerlendirmesi ise sırasıyla oturumların altına sırasıyla kaydedilecektir.

UYGULAMA

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı	
Çocuğun Adı ve Soyadı: Doğum yeri- tarihi: Okulu: Sınıfı: Programın Başlangıç ve Bitiş Tarihi:	Anne-Baba Adı: Adres: Telefon:
BEP Geliştirme Ekibi	Geliştirilmiş olan BEP'in bu şekilde uygulanmasını onaylıyorum. ANNE BABA İmza İmza
TIBBİ BİLGİLER İŞİTME: GÖRME: İLAÇ KULLANIMI: FİZİKSEL DURUMU: DİĞER:	PROBLEM DAVRANIŞLAR - - - -
SUNULACAK EĞİTİM HİZMETLERİ	PROGRAMIN UYGULAYICISI İmza
GENEL PERFORMANS BİLGİLERİ BİLİŞSEL GELİŞİM ALANI: DİL GELİŞİM ALANI: Adı söylenen kişiyi gösterir. Dört nesne ve nesne resmi arasından adı söylenen nesneyi verir. Nesne veya resim üzerinden adı söylenen vücut bölümünü gösterir. Tek eylem içeren yönergeleri yerine getirir. MOTOR GELİŞİM ALANI: SOSYAL GELİŞİM ALANI: KİŞİSEL GELİŞİM ALANI:	

Uzun Dönemli Amaçlar	Kısa Dönemli Amaçlar	Ölçüt	Yöntem-Teknik	Araç-Gereç	Değerlendirme
-10 dakika süreyle dikkati dağılmadan öykü dinler.	1-3 dakika süreyle dikkati dağılmadan öykü dinler. 2-6 dakika süreyle dikkati dağılmadan öykü dinler. 3-10 dakika süreyle dikkati dağılmadan öykü dinler.	%80	-Soru-cevap -Gösterip -Yaptırma	-Öykü kitabı	Performans Sonuçları ölçüt bağımlı ölçü aracına kayıt edilecektir.
- 4 farklı nesne arasından bana ...ve ...'yi ver denildiğinde istenilen nesnelere verir.	1- 2 farklı nesne arasından bana ...ve ...'yi ver denildiğinde istenilen nesnelere verir. 2-3 farklı nesne arasından bana ...ve ...'yi ver denildiğinde istenilen nesnelere verir. 3- 4 farklı nesne arasından bana ...ve ...'yi ver	%80	-Soru-cevap -Gösterip -Yaptırma	-Resimli kartlar -Çeşitli nesnelere	Performans Sonuçları ölçüt bağımlı ölçü aracına kayıt edilecektir.

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM PROGRAMI

ADI :

TARİH :

ÖĞRETİM ALANI : Alıcı Dil

UZUN DÖNEMLİ AMAÇ

Öğrenci önüne konulan 4 farklı nesne arasından bana ...ve ...'yi ver denildiğinde istenilen nesnelere verir.

Kısa dönemli amaç 1: Öğrenci; 2 farklı nesne arasından “Bana ... ve ... ‘yi ver.” denildiğinde istenilen nesnelere verir.

Hedef davranış 1: Öğrenci; 2 farklı nesne arasından “Bana ... ve ... ‘yi ver.” denildiğinde istenilen nesnelere verir.

Davranış tanımı: Öğrencinin önüne 2 farklı nesne (örn: kalem ve silgi) koyulur. “Önüdeki bak bana.... ve ...'yi ver.” denilir. Öğrencinin iki nesne arasından istenilen nesnelere bağımsız olarak vermesi doğru kabul edilir.

Davranışın ölçümü: Performans sonuçları ölçüt bağımlı ölçü aracına kaydedilir.

Materyal: farklı türde nesnelere

Yöntem: soru-cevap

Hedef Davranış 2: Öğrenci; 2 farklı nesne resmi arasından Bana ... ve ... ‘yi ver.’ denildiğinde istenilen nesne resimlerini verir.

Davranış tanımı: Öğrencinin önüne 2 farklı nesne resmi (örn: kalem ve makas) koyulur. “Önündekilere bak bana.... ve ...yi ver.” denilir. Öğrencinin iki nesne resimleri arasından istenilen nesnelere bağımsız olarak vermesi doğru kabul edilir.

Davranışın ölçümü: Performans sonuçları ölçüt bağımlı ölçü aracına kaydedilir.

Materyal: farklı türde nesnelere

Yöntem: soru-cevap

Kısa dönemli amaç 2: Öğrenci ; 3 farklı nesne arasından “Bana ... ve ... ‘yi ver.’ denildiğinde istenilen nesnelere verir.

Hedef davranış 1: Öğrenci ; 3 farklı nesne arasından “Bana ... ve ... ‘yi ver.’ denildiğinde istenilen nesnelere verir.

Davranış tanımı: Öğrencinin önüne 3 farklı nesne (örn: kalem küp ve makas) koyulur. “Önündekilere bak, bana.... ve ...yi ver.” denilir. Öğrencinin önündeki 3 nesne arasından istenilen nesnelere bağımsız olarak vermesi doğru kabul edilir.

Davranışın ölçümü: Performans sonuçları ölçüt bağımlı ölçü aracına kaydedilir.

Materyal: farklı türde nesnelere

Yöntem: soru-cevap

Hedef davranış 2: Öğrenci ; 3 farklı nesne resmi arasından “Bana ... ve ... ‘yi ver.’ denildiğinde istenilen nesne resimlerini verir.

Davranış tanımı: Öğrencinin önüne 3 farklı nesne resmi (örn: kalem küp ve makas) koyulur. “Önündekilere bak, bana.... ve ...yi ver.” denilir. Öğrencinin 3 nesne resmi arasından istenilen nesne resimlerini bağımsız olarak vermesi doğru kabul edilir.

Davranışın ölçümü: performans sonuçları ölçüt bağımlı ölçü aracına kaydedilir.

Materyal: farklı türde nesnelere

Yöntem: soru-cevap

Kısa dönemli amaç 3: Öğrenci; 4 farklı nesne arasından “Bana ... ve ... ‘yi ver.’ denildiğinde istenilen nesnelere verir.

Hedef davranış 1: Öğrenci; 4 farklı nesne arasından “Bana ... ve ... ‘yi ver.’ denildiğinde istenilen nesnelere verir.

Davranış tanımı: Öğrencinin önüne 4 farklı nesne (örn: kalem küp bardak ve makas) koyulur. “Önündekilere bak, bana.... ve ...yi ver.” denilir. Öğrencinin 4 nesne arasından istenilen nesnelere bağımsız olarak vermesi doğru kabul edilir.

Davranışın ölçümü: Performans sonuçları ölçüt bağımlı ölçü aracına kaydedilir.

Materyal: farklı türde nesnelere

Yöntem: soru-cevap

Hedef davranış 2 : Öğrenci ; 4 farklı nesne resmi arasından “Bana ... ve ... ‘yi ver.” denildiğinde istenilen nesne resimlerini verir.

Davranış tanımı: Öğrencinin önüne 4 farklı nesne resmi (örn: kalem küp bardak ve makas) koyulur. “Önündekilere bak, bana.... ve ...yi ver.” denilir. Öğrencinin 4 nesne resmi arasından istenilen nesne resimlerini bağımsız olarak vermesi doğru kabul edilir.

Davranışın ölçümü: Performans sonuçları ölçüt bağımlı ölçü aracına kaydedilir.

Materyal: farklı türde nesnelere

Yöntem: soru-cevap

UYGULAMA FAALİYETİ

Şu anki performansı ve kazanılması istenen uzun dönemli hedefi aşağıda size verilmiş olan, işitme yetersizliği bulunan ve işitme cihazı kullanan kaynaştırma öğrencisi için bireyselleştirilmiş öğretim programı hazırlayınız. Hazırladığınız programı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Uzun dönemli hedefe bağlı olarak kısa dönemli hedef belirleyiniz.	➤ Sizinle aynı organizasyonu seçen arkadaşlarınızın fikirlerinden etkilenmemeye ve onlardan farklı düzenlemeler planlamaya gayret ediniz.
➤ Belirlediğiniz hedef davranışı kazandırmanıza yardımcı olacak etkinlik belirleyiniz.	➤ Hedef davranışın çocuğa kazandırılması için hangi etkinliği uygulayacağınızı planlayınız.
➤ Uygulamanın yapılacağı yeri belirleyiniz.	➤ Belirlediğiniz hedef davranışı kazandırmanıza yardımcı olacak etkinliği okulun hangi biriminde uygulayacağınızı belirleyiniz.
➤ 4.Etkinliğin uygulanmasında kullanılacak araç gereci belirleyiniz.	➤ Etkinliğin uygulanabilmesi için gerekli araç gerecin listesini çıkarınız.
➤ Etkinliğin uygulanmasında kullanılacak yöntem ve teknikleri belirleyiniz.	➤ Belirlediğiniz hedef davranışın kazandırılması için belirlediğiniz etkinliğin hangi yöntem ve tekniklerle uygulanmasının başarı kazandırabileceğini düşünerek yöntem ve teknikleri belirleyiniz.
➤ Etkinliğin uygulanma süresini belirleyiniz.	➤ Etkinliğin uygulanması için yeterli süre belirleyiniz. Bu öğrencinin normal özelliklere sahip olmadığını unutmayınız.
➤ Etkinliğin uygulanışını BÖP formuna yazınız.	➤ Etkinliğin uygulanış aşamalarını tek tek ayrıntısıyla forma yazınız.
➤ Yaptığınız bütün bu çalışmaları içeren bir BÖP formu hazırlayınız.	➤ Formun anlaşılır bir ifadeyle doldurulmasına özen gösteriniz.
➤ BÖP formunuzu sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.	➤ Sunumunuzu CD'ye aktararak slayt gösterisi şeklinde yapabilirsiniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri **Evet**, kazanamadığınız becerileri **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Uzun dönemli hedefe bağlı olarak kısa dönemli hedef belirlediniz mi?		
2. Belirlediğiniz hedef davranışı kazandırmanıza yardımcı olacak etkinlik belirlediniz mi?		
3. Uygulamanın yapılacağı yeri belirlediniz mi?		
4. Etkinliğin uygulanmasında kullanılacak araç gereci belirlediniz mi?		
5. Etkinliğin uygulanmasında kullanılacak yöntem ve teknikleri belirlediniz mi?		
6. Etkinliğin uygulanma süresini belirlediniz mi?		
7. Etkinliğin uygulanışını BÖP formuna yazdınız mı?		
8. Yaptığınız bütün bu çalışmalarını içeren bir BÖP formu hazırladınız mı?		
9. BÖP formunuzu sınıfta arkadaşlarınıza sundunuz mu?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi kaynaştırma eğitimine yönelik eğitim kurumlarındanır?
A) Rehberlik araştırma merkezi
B) İlköğretim okulları
C) Özel eğitim okulları
D) Hepsi
2. Aşağıdakilerden görme engelli bireyin yapabileceği iş alanlarındanır?
A) Kalite kontrolü
B) Lehimci
C) Trikotaj örgücüsü
D) Dikişçi
3. Sınıf öğretmeni Bireyselleştirilmiş Öğretim Programı'nı aşağıdakilerden hangisi doğrultusunda hazırlar?
A) Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı
B) Okul yönetimi yönergeleri
C) Sınıfın genel durumu
D) Okul yıllık planı
4. Aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?
A) Hedef davranışlar basitten karmaşığa doğru kazandırılmaya çalışılmalıdır.
B) Birkaç hedef davranış bir arada kazandırılmaya çalışılmalıdır.
C) Kısa dönemli hedefler, uzun dönemli hedefler doğrultusunda hazırlanmalıdır.
D) Bir hedef davranış kazandırılmadan bir diğerine geçilmemelidir.
5. Kısa dönemli hedefi gerçekleştirmek için gerekli olan aşama/aşamalar Bireyselleştirilmiş Öğretim Programı'nın hangi bölümünde yer alır?
A) Öğretimsel hedef
B) Öğretim süreci
C) Kısa dönemli hedef
D) Uzun dönemli hedef
6. Engelli bireylerin çalışma şartları ve haklarını belirleyip düzenleyen bakanlığımız aşağıdakilerden hangisidir?
A) İş Kurumu
B) Milli Savunma Bakanlığı
C) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
D) Adalet Bakanlığı

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Özel eğitim gerektiren çocukların normal gelişim gösteren yaşlılarıyla, normal sınıflarda eğitim ve öğretime özel bir şekilde dâhil edilmesine kaynaştırma denir.
2. () Kaynaştırma uygulamaları yapılan kurumlarda öğretmenler ve ailelerin kaynaştırma sürecine hazırlanması yeterlidir.
3. () Kaynaştırma uygulamalarında öğretim programları, programın amaçları bireye normal çocuklara uygulandığı gibi uygulanır.
4. () Tersine kaynaştırmada özel gereksinimli çocuklar özel eğitim kurumunda yaşlılarıyla birlikte eğitim alırlar.
5. () Özel eğitim sınıflarına devam eden öğrencilerin; özel eğitim/kaynaştırma uygulaması yapılan sınıfların belirlenmiş bazı etkinliklerine katılması yarı zamanlı kaynaştırma uygulamasıdır.
6. () Sınıf öğretmenin kaynaştırma öğrencisiyle birebir ilgilenmesi, ona özel çalışmalar vermesi, bu öğrencinin sınıf içindeki diğer normal akranlarıyla oluşabilecek sosyal etkileşim deneyimlerini artırır.
7. () Okul müdürünün en önemli görevi kaynaştırma uygulamaları için kurumda gerekli düzenlemeleri planlamak ve uygulanmasını sağlamaktır.
8. () Kaynaştırma eğitimine alınacak engelli çocuğun özür türü, derecesi ve eğitim ihtiyaçları belirlendikten sonra, durumuna en uygun eğitim modeli seçilmeli ve eğitim programları hazırlanmalıdır.
9. () 3–21 yaş arasındaki özel eğitim gerektiren bireylere sunulacak hizmetlerin düzenlenebilmesi için hazırlanmış olan yazılı bir plana yıllık plan denir.
10. () Bireyselleştirilmiş eğitim programı, okul müdürü tarafından hazırlanır.
11. () Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi İl Milli Eğitim Müdürü, Okul Müdürü, Rehberlik Araştırma Merkezi Görevlilerinden oluşur.
12. () Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi, kaynaştırma öğrencisine ait olan, eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibince hazırlanmış olan ayrıntılı dosyasını inceler. BEP bu doğrultuda hazırlanır.

13. () Kısa dönemli hedef, disiplin, davranış ve gelişim alanlarında bireyin bir öğretim dönemi ya da öğretim yılı sonunda ulaşması beklenen düzeyi ifade eder.
14. () Uzun dönemli hedefler belirlenirken bireyin; geçmiş başarısı, var olan performans düzeyi, tercihleri, amaçların uygulanabilirliği, öğretime ayrılacak süreyi ve gereksinim duyduğu alanlardaki önceliklerini göz önünde bulundurulur.
15. () Güdü (motive), bireyi, bir amaca ulaşmak için davranmaya iten, harekete geçiren, bireyin davranışını güçlendiren, etkinleştiren, yöneltten bir iç güçtür.
16. () Kaynaştırma eğitimi alan öğrencilere, cevabı “evet” veya “hayır” gibi kısa olabilecek sorular seçilmelidir.
17. () Kaynaştırma öğrencileri grup etkinliklerinden çok bireysel eğitime tabi tutulmalıdır.
18. () Sınıf içinde diğer çocuklar ve kaynaştırma eğitimi alan öğrenci arasındaki iletişimi aktifleştirecek sosyal aktiviteler düzenlenmeli, küçük grup çalışmaları yapılmalıdır.
19. () Kaynaştırma öğrencisi sınıf içi kurallara uyma zorunluluğunun dışında bırakılmalıdır.
20. () Özel eğitim okulları, erken çocukluk eğitiminden başlayarak yükseköğrenime kadar her düzeyde açılan ve özel eğitim gerektiren bireylerin bir arada eğitim aldıkları kurumlardır.
21. () Özel Eğitim Merkezleri Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı olarak açılabilir.
22. () Özürlü bireyin en fazla çalışma süresi haftada 45 saattir.
23. () Engellilerin istihdam edilmesinde özürlerinin cinsi ve derecesinin yanı sıra, aldıkları mesleki eğitim ve kurslar da göz önünde bulundurulmalıdır.
24. () Öğretimsel amaç hangi konuya bağlı olarak öğretilecekse bireyselleştirilmiş öğretim programında belirtilmelidir.
25. () Derse hazırlıktan başlamak üzere, öğretimin nasıl yapılacağı (yönergeler, yardımlar, geribildirimler ve ödüller) adım adım uygulama kısmına yazılacaktır.

Açık Uçlu Sorular

Örnek Olay: Gökçe öğretmenin sınıfına yeni kayıt yaptıran Ahmet işitme yetersizliğinden dolayı kaynaştırma programına tabi tutulmaktadır. Ahmet sabahları Gökçe öğretmenin sınıfında etkinliklere katılacak öğleden sonra bir özel eğitim merkezine devam edecektir. Gökçe öğretmen Ahmet'in ailesi, okul rehber öğretmeni ve Ahmet'in özel eğitim öğretmeni ile görüşerek mümkün olduğu kadar Ahmet'in ihtiyaçları ve özel gereksinimi hakkında bilgi toplamaktadır. Gökçe öğretmenin sınıfındaki çocuklar ilk kez bir kaynaştırma öğrencisiyle eğitim alacaklardır.

Bu bilgilere dayanarak aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

26. Kaynaştırmaya hazırlık konusunda Gökçe öğretmenin okulunda neler yapılmalıdır? Açıklayınız.
27. Ahmet hangi tür kaynaştırmaya dâhildir? Açıklayınız.
28. Kaynaştırma uygulamalarının Ahmet'in sınıfındaki normal gelişim gösteren çocuklar için olası yararları neler olabilir?

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Yanlış
5	Doğru
6	Yanlış
7	Yanlış
8	Doğru
9	Doğru
10	Yanlış

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	C
3	A
4	B
5	A
6	C

MODÜL DEĞERLENDİRME'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Yanlış
4	Yanlış
5	Doğru
6	Yanlış
7	Doğru
8	Doğru
9	Yanlış
10	Yanlış
11	Yanlış
12	Doğru
13	Yanlış
14	Doğru
15	Doğru
16	Yanlış
17	Yanlış
18	Doğru
19	Yanlış
20	Doğru
21	Yanlış
22	Doğru
23	Doğru
24	Doğru
25	Doğru

Açık Uçlu Soruların Cevapları

26. Kaynaştırmaya hazırlık konusunda Gökçe öğretmenin okulunda yapılması gereken hazırlık çalışmaları şu şekilde sıralanabilir:

27.

- Kaynaştırma eğitiminde görev alacak öğretmenin hazırlanması
- Kaynaştırma eğitimine alınacak çocuğun hazırlanması
- Sınıftaki normal gelişim gösteren çocukların hazırlanması
- Eğitim ortamının hazırlanması
- Okul personelinin hazırlanması
- Öğretim programlarının hazırlanması
- Ailelerin hazırlanması-hem özel gereksinimli çocukların aileleri hem de normal gelişim gösteren çocukların aileleri
- Ahmet yarı zamanlı kaynaştırma programına dahil edilmiştir. Yarı zamanlı kaynaştırma türü kaynaştırma uygulaması yapılan sınıflara veya özel eğitim sınıflarına devam eden öğrencilerin; özel eğitim/kaynaştırma uygulaması yapılan sınıfların etkinliklerine katılması, kaynak oda, rehberlik ve araştırma merkezi ile özel eğitim kurumundan destek eğitimi alması için gerekli düzenlemeler yapılarak uygulanan yarı zamanlı eğitimidir.

28. Kaynaştırma uygulamalarının özel gereksinimli çocukların yanı sıra öğretmenler, aileler ve normal gelişim gösteren çocuklar için de yararları bulunmaktadır. Ahmet'in sınıfındaki normal gelişim gösteren çocuklar için olası yararlarından ilki engelli insanlara karşı şartsız kabul, hoşgörü, yardımlaşma, ortak yaşam, demokratik ve ahlaki anlayışları geliştirmedir. İkinci bir yararı bireysel farklılıkları doğal karşılamak ve saygı göstermektir. Kendi yetersizliklerini görme, bunları kabul etme ve giderme davranışları da gelişir. Son olarak çocuklarda liderlik, model alma ve sorumluluk duygusunun gelişimine yardımcı olur.

KAYNAKÇA

- Amerikan Zihinsel Engellilik ve Gelişimsel Bozukluklar Derneği, <http://www.aaid.org/> (11.10.2012 – 14:00)
- Aral, Neriman ve Gürsoy, Figen, **Özel Eğitim Gerektiren Çocuklar ve Özel Eğitim**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2009.
- Baykoç, Necate, **Özel Gereksinimli Çocuklar İçin Özel Eğitim**, Eğiten Kitap, Ankara, 2011.
- Bilir, Şule, **Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri**, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1986.
- Cavkaytar, Atilla, Diken, İbrahim H. **Özel Eğitime Giriş**, Kök Yayıncılık, Ankara, 2006.
- Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu Derneği: [http://www.add.org/?page=ADHD Fact Sheet](http://www.add.org/?page=ADHD_Fact_Sheet) (11.10.2012 – 15:00)
- Gordon, Thomas, **E.A.E. Etkili Anababa Eğitimi**, (Çev: S. Cider), Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1995.
- Gürsel, Oğuz, **Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler, Özel Eğitime Geeksinimi Olan Çocuklar ve Özel Eğitim** (ED: İ. H. Diken), 219-252, Pegem Akademi, Ankara, 2010.
- Karadeniz, Gülçin, **Özel Eğitim Eğitimde Kaynaştırma (Entegrasyon)**, Psikoloji ve İnsani Bilimler Yüksek Lisans Tezi, T.C. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002.
- Maviş, İlknur, **Dil Bozukluğu Olan Çocukların Eğitimi, Genel Eğitim Okullarında Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim**, 283-314, Kök Yayıncılık, Ankara, 2010.
- MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, **Özel Eğitim ve Rehberlik El Kitabı**, MEB Basımevi, Ankara, 1997.
- MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, **Anasınıfı Öğrencilerime ve Velilerine Nasıl Yardım Edebilirim?**, MEB Basımevi, Ankara, 2002.
- MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, **Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Yol Haritası**, MEB Basımevi, Ankara, 2004.

- MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Özel Eğitim Hizmetleri Tanıtım El Kitabı, MEB Basımevi, Ankara, 2006.
- MEB Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Yayın: Resmi Gazete, Yayın Tarihi ve Sayısı : 06/06/1997 – 23011, Numarası : 573
- Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği”, **MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü**, Ankara, 2000.
- Özmen, G. R. Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler, **Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim 333-367**, Pegem Akademi, Ankara, 2010.
- Özsoy, Y., Özyürek, M. ve Eripek, S. **Özel Eğitime Giriş**, Karatepe Yayınları, Ankara, 1998.
- Özyürek, Mehmet, **Bedensel Yetersizliği Olan Çocukların Eğitimi, Genel Eğitim Okullarında Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim 367-395**, Kök Yayıncılık, Ankara, 2010.
- SENEMOĞLU Nuray, **İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı**, Burdur, 1999.
- Sezer, Y., Çınar, C. M., İmamoğlu, O., Metinoğlu, Y., Bilgioğlu, S., Çolak, S., Gün, S., Güneç, G. ve Hacıbıykoğlu, A. N. **T.C. Kastamonu Valiliği Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Kaynaştırma Eğitimi ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları**, Kastamonu, 2006.
- Smith, T. E., Polloway, E., Patton, J. , & Dowdy, C. A. (2004). **Teaching students with special needs**, MA: Pearson. Boston, 2004.
- Sucuoğlu, B., Kargın, T. **İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları, Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler**, Morpa Yayınları, İstanbul, 2006.
- Yeni, E. **Kaynaştırma Eğitimi**, Tezsiz Yüksek Lisans Programı Araştırması, T.C. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Ekonomisi ve Planlaması, Ankara, 2005
- Yılmaz, Nahide, **Anaokulu Öğretmeninin Rehber Kitabı**, Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 1999.